

ČESKOBATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

VĚRNOST/ DŮVĚRYHODNOST

12 Proč lidé nedůvěřují církvi?

23 Soužití v různosti

32 Betlém v novém

34 Ohlédnutí za životem a dílem učitele národů

Představení u příležitosti 350. výročí úmrtí Učitele národů

Chermon uvádí scénické oratorium
na motivy díla Jana Amose Komenského

Labyrint

Autorka
Režisérka
Dirigent
Výprava

Jarmila Beková
Hana Mikolášková
Joel Hána
David Janošek

Poutník
Všezvěd
Speciální host:

Daniel Rymeš
Radek Novotný
Jan Sklenář

12. 11.

Olomouc
Výstaviště Flora

16. 11.

Praha
Obecní dům

Předprodej vstupenek v síti Ticketlive

www.ticketlive.cz

www.chermon.cz

AKTUÁLNĚ

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – M. Erdinger
- 8** Rozhovor s Petrem Jaškem
– J. Plíšková
- 12** Proč lidé nedůvěřují církvi?
– J. Spousta
- 15** Kdo chce s vlky býti, musí s nimi...
– J. Pechar
- 17** Otázka na tělo – J. Plíšková

NÁSTĚNKA

MOJE CÍRKEV

- 23** Soužití v různosti – P. Štulc
- 24** Slyš, jaká to libá píseň – B. Hruška
- 25** Saša nezklamal – J. Hamariová
- 26** Proběhlo 2. zasedání 35. synodu
– A. Rozbořilová
- 29** Setkání předsedů SOM
– A. Rozbořilová

DIAKONIE

- 30** Rodiny našich žáků potřebují
perspektivu – A. Šůra
- 32** Betlém v novém – A. Šůra

SLOVO

- 34** Výročí úmrtí J. A. Komenského
– J. Kumpere
- 38** Tajemno pod prkny – J. Plíšková
- 39** Vznik ČCE a španělská chřipka
v českých zemích – A. Šmilauerová
- 42** Hlavu vzhůru! – D. Ženatý
- 43** Okouzleně a pravdivě – J. Plíšková
- 44** Bůh, který trpěl – A. Rozbořilová
- 45** Poslední slovo – J. Hofmanová

ÚVODNÍK

A proč být věrný?

Není překvapivé, že věrnost i důvěryhodnost jsou křesťanské hodnoty. Nejsou to ovšem vlastnosti lidské, ale dokonce božské. Na mnoha místech Bible zaznívá ujištění o tom, že náš Pán je věrný. Boží věrnost vyzývá apoštol Pavel i žalmista. „Zde stojím a nemohu jinak.“ Známy citát reformátora Martina Luthera. Jan Hus se zase „držel pravdy“. Jan Palach se, věren ideálům demokracie a svobody, dokonce upálil. Všechny spojovala věrnost víře a věrnost zásadním hodnotám. Co si od těchto velikánů naší historie dokážeme vzít my? Jsme i my s podobnou odhodlaností něčemu věrni? Zmínění Janové obstáli i vstříc smrti. Měli bychom toho být schopni také? Dokážeme se svoji víry držet?

Křesťanský misionář Petr Jašek je jedním z vzácných lidí, kteří takto obstáli. Jeho inspirativní příběh přinášíme v tomto čísle. Podobně připomínáme životní osudy Jana Amose Komenského, od jehož smrti letos v listopadu uplyne 350 let. Také on byl věrný nejen Pánu, ale i humanistickým myšlenkám.

Jsme evangelíci. Hlásíme se k jedné církvi, Českobratrské církvi evangelické. Vyznáváme její hodnoty a myšlenky. Nebo se nám některé nelíbí? Měli bychom být i v takovém případě svoji církvi věrni? Existuje vůbec něco jako církevní loajalita? I touto otázkou jsme se v čísle, které držíte v ruce, zabývali.

Pevně věříme, že desáté číslo Českého bratra vám pomůže přinést důvěryhodnou odpověď na otázku, kterou zpíváme ve známé písni Miloše Rejchrt: „A proč být věrný?“, kterou jsme položili také našim respondentům Otázky na tělo.

Ke čtení říjnového čísla srdečně zve

Adéla Rozbořilová

Zástupci slovenské partnerské církve do Prahy nepřijeli. Setkání se uskutečnilo virtuálně

Dlouho plánovaná návštěva zástupců Reformované křesťanské církve na Slovensku (RKC) se nakonec kvůli šířící se pandemii konala ve zkrácené podobě a online. Setkání se zúčastnili zástupci vedení obou církví a tématem bylo jejich financování – loni na podzim vstoupil na Slovensku v platnost nový zákon o financování náboženských společností, na který teď církev

reagují. Finanční problémy má také slovenská Diakonie. Ta hledá nové způsoby práce, zaměřuje se na terénní služby, zavádí chráněné dílny, chce více zapojit sborovou diakonii a usiluje o aktivnější účast mladší generace.

Daniela Hamrová/Hof

Církev na sítích

V minulém čísle jsme vás informovali o tom, že Český bratr vstoupil do pomyslných vod sociální sítě Instagram a že i tam můžete prů-

běžně nahlížet do redakčního zákulisí a čerpat informace o připravovaných číslech a tématech.

A protože se rychle ukázalo, že je to užitečné, rozhodli jsme se nabídnout vám tímto způsobem i střípky z celocírkevního dění. Oficiální instagramový profil Českobratrské církve evangelické nyní najdete na adrese www.instagram.com/evangelickacirkev. Sledujte nás a buďte informováni.

Zároveň se v září stala drobná úprava adresy našeho centrálního evangelického audi-oarchivu. Pro lepší vyhledávání jednotlivých pořadů jsme odkaz zjednodušili do podoby: www.soundcloud.com/ecirkev.

Od začátku školního roku tam pro vás opět pravidelně zveřejňujeme audioúvahy evangelických kazatelů – na každý týden jedno zamyšlení, vždy ve středu odpoledne.

Kromě toho archiv nabízí stovky písní a hudebních doprovodů, audioknih a biblických úvah. Vše zdarma, snadno dostupné a volně ke stažení. Proto neváhejte nahlédnout a zaposlouchat se.

S koncem léta vás opět zveme také ke společným modlitbám. V rámci probíhajícího roku zbožnosti vám každé pondělí v podvečer přinášíme modlitbu na daný týden. Připravují je laici z rozličných sborů, různého věku, povolání, teologických důrazů a životních zkušeností... Najdete je na oficiálním facebookovém profilu ČCE: www.facebook.com/ecirkev a také na hlavním církevním webu www.e-cirkev.cz.

A pokud máte zálibu v oficiálním dění na úrovni církevních reprezentantů, zveme vás do sítě Twitter, která je na české poměry spíše menší. Církev zde

komunikuje především s představiteli veřejného života na kanále www.twitter.com/ecirkev. A můžete tu také sledovat kratičké komentáře a poznámky z pera synodního seniora Daniela Ženatého (www.twitter.com/danielzenaty).

Hof

Poděbradský Gloriet bodoval v soutěži veřejných sbírek

Gloriet je klasicistní zděný vyhlídkový altán z první poloviny 19. století. V Poděbradech jej nechal na jedné z teras nad řekou Labem zbudovat majitel zdejšího dvora.

Od počátku 20. století je tato stavba součástí místního evangelického areálu, o který sbor v posledních letech velmi intenzivně pečuje. Mimo jiné vyhlásil veřejnou sbírku a pustil se do rozsáhlé rekonstrukce budovy i opěrných teras pod ní.

Prostředky vybírají při benefičních akcích, pomocí DMS nebo je shromažďují od individuálních dárců a sponzorů.

A náročná rekonstrukce letos zabodovala v soutěži Institutu pro památky a kulturu. V devátém ročníku celostátní ankety Máme vybráno obsadil Gloriet s téměř šesti sty hlasy první místo v kategorii Cena veřejnosti.

„Hlasování veřejnosti bylo letos poprvé rozděleno do dvou kol, z 289 sbírek postoupilo 14 krajských finalistů. Ti pak během letních prázdnin usilovali o přízeň tisíců hlasujících. Na druhé pozici se umístila rekonstrukce rodného domu válečného hrdiny Jana Kubiše a třetí místo obsadila oprava varhan v kostele sv. Jiří v Markvarticích,“ přibližují princip a výsledky hlasování pořadatelé. Poděbradský altán si kromě uznání odnesl i finanční prémii ve výši 17 tisíc Kč.

Oprava tím ale zdaleka nekončí. Hned týden po slavnostním vyhlášení přivítala poděbradská evangelická zahrada stovky návštěvníků při multižánrovém benefičním festivalu Gloriet Fest. Jak už název napovídá, vše se točilo kolem

této výjimečné kulturní památky – jediné svého druhu v širokém okolí.

Hof

Mezináboženský dialog očima Pastoral Brothers

Karel a Jakub jsou dva svérázní evangeličtí faráři, kteří natáčejí videa o víře a o biblických příbězích a s nadsázkou komentují radosti a strasti farářského povolání i obecně sdílený pohled na křesťanství. Často dost bláznivě.

Mají tisíce skalních fanoušků, především mezi mladými lidmi a střední generací, pro které byla víra až dosud něco exotického nebo nepatřičného. Daří se jim otvírat dveře kostelů pro ty, které dříve ani nenapadlo sem vkročit.

Karel Müller a Jakub Malý, dva seniorátní faráři pražského seniorátu, se nyní vydávají ještě o krůček dál. Ve spolupráci s iniciativou Společný hlas teď zahajují minisérii tří podrobných rozhovorů, nazvaných *Pastoral Talks*.

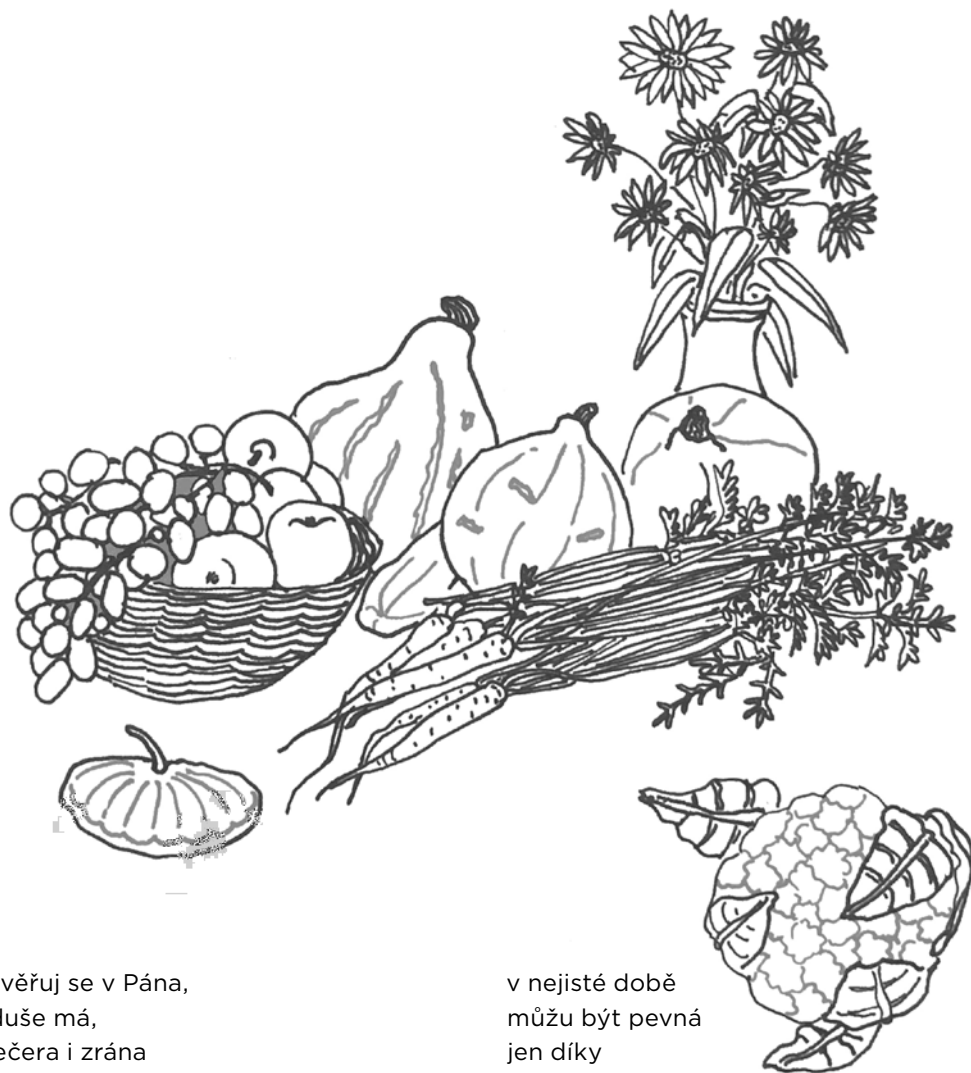
V prvním, živě vysílaném rozhovoru 9. září, přivítali římskokatolického kněze, teologa a držitele Templetonovy ceny, prof. Tomáše Halíka. Otázky se přitom netýkaly jen ekumenismu, Tomáš Halík mluvil otevřeně i o svém životě, svých zápasech i současných výzvách, se kterými se potýká.

Více než dvouhodinový pořad je ke zhlédnutí na YouTube kanále Pastoral Brothers.

Podobné rozhovory budou následovat se zástupci judaismu a islámu.

Hof

TÉMA: VĚRNOST/DŮVĚRYHODNOST

Důvěřuj se v Pána,
ó duše má,
zvečera i zrána
on ti pomáhá...

zpíváme
Pane Bože
voláme k víře
svou duši

duše moje
nevlaješ vzduchem
nežene tě vítr
nezoufej

v nejisté době
můžu být pevná
jen díky
pevnosti odjinud

důvěryhodnost člověka
je odrazem jeho
důvěřování v Boha

Pane Bože
pomoz mé duši
pomoz mně
věřit

modlitba **Lenky Řidzoňové**

kresba: *Sára Benešová*

Uvažování nad dopisem do Smyrny

Bud'te věrni až do smrti (Zj 2,8-11)

Bud'te věrni až do smrti, čteme v překladu Bible, zvaném Slovo na cestu. Když ta slova vytrhneme z kontextu dopisu křesťanům ve Smyrně, jak je čteme ve druhé kapitole knihy Zjevení Janova, zatmí se nám před očima. Takový nesplnitelný příkaz. Věrni ve vztazích manželských, partnerských, přátelských, věrni své vlasti, věrni odkazu předků, svému klubu, věrni svému poslání, povolání, hodnotám... až do smrti. Známe se přece. Křehcí, zranitelní, slabí, takoví přece jsme, připusťme si to pravdivě. Nechceme tu významnou hodnotu v žádné oblasti a žádném ohledu porušit, a ejhle, náhle propad. Sevřeme nyní ten vějíř objektů věrnosti k jednomu jedinému, z něhož vychází a do něhož ústí ta úvodní slova: Bud'te až do smrti věrni Bohu. Nedejte se ničím zviklat. Připravte se na mnohé tlaky, nic nepodceňujte. Nebude to lehké. Ten, kdo vám to říká, dobře ví, co říká. A kdo že to tedy mluví?

Ten, „který je první a poslední, který zemřel a ožil“. Jakési šifry pro Krista. Ten, který je člověku stále nablízku, který nabízí ukotvení, směr i cíl života. Který se pro člověka obětoval, pro jeho záchranu nesl bolest, ponižování, utrpení až na kříž. Ale pro povzbuzení, pro život beze strachu, pro život nový byl vzkříšen, přemohl smrt, otevřel cestu k novému životu. Jako je živý Kristus, budeš živ i ty, křesťane smyrenský, neboj se. Budeš živ i ty, křesťane, člověče, který čteš tyto řádky. Neboj se ničeho. Promlouvá k tobě Ježíš.

Neboj se, to patří k víře. Kdo zůstává Bohu věrný, kdo Bohu důvěřuje, ten se nemusí bát. Přijde utrpení, pronásledování. Nebojte se, nebudete sami. Vzkříšený Pán bude s vámi. Jasně to vyjadřuje žalmista ve 27. žalmu: „Hospodin je světlo mé a moje spása, koho bych se bál? Hospodin je zástita mého života, z koho bych měl strach?“ Zkoušky budou mnohé, ale vy se nebojte. Ponese vás v nich vaše věrnost. Spolehnutí na to, že vás Bůh v ničem neopustí.

Byl důvod k tomu se tehdy ve Smyrně těžkých zkoušek obávat. Z dostupných zdrojů lze usuzovat, že Smyrna byla město, překypující bohatstvím. Město moderní. Bohatství a krá-

sa. Kvetla tam komerce, hodnota člověka byla měřena tloušťkou peněženky. Preferovaná síla a krása a bohatství. Zaměření na výkon. Také správná politická orientace. Věrný spojenec Říma. Chrám k počtě císaře Tiberia. A uprostřed takového prostředí skupina křesťanů. Silná kolonie Židů zde žila a nikterak křesťanům jejich život neusnadňovala. Už sami tyto ►

skutečnosti jsou pro křesťany velkým tlakem, velkou zkouškou. Přizpůsobit se? Podlehnout trendům tamního života? Upozadit Boha na druhé, páté nebo další místo? Nechat se ohlu-povat mocnými a poklonkovat jim? Touhou po úspěchu, po bohatství moci přijít o svoji svobodu? Přestat svobodně myslet a svobodně věřit, a jen plnit vůli mocných? Nechat se korumpovat těmi, kteří touží po ještě větší moci a ještě větším bohatství? To vše lze nazvat slovy biblického textu „prací pro satana“. Nebojte se toho a nepodléhejte tomu. Nelze nemyslet na naši současnost. Víru v Boha, lásku a selský rozum, to potřebuje člověk dnes.

„Budte věrni až do smrti a dám vám věčný život – cenu vítězů.“ Až za horizont tohoto ži-

vota přivede člověka věrnost Bohu. Kdo zůstane Bohu věrný za všech okolností, kdo neposune svůj žebříček hodnot pod tlakem mocných a bo-hatých a úspěšných, kdo zachová věrnost, bude korunován vítězem. Tak jako byli v antickém světě vavřínovými věnci korunováni vítězové sportovních her, tak budou korunováni ti, kteří zůstanou věrni Kristu. Ovšem s tím rozdílem, že Kristem nasazená koruna vítěze neuvadne jako onen sportovní věnec. Naopak, jako symbol no-vého života stane se klíčem do Božího království.

A zatmění před očima mizí, probleskují pa-prsky světla. Hle, věrnost Bohu přináší naději, a oči, pod těmi paprsky mokré, sdělují niternou úlevu a radost.

Miroslav Erdinger,

kresba: Adéla Kleinová

ROZHOVOR S PETREM JAŠKEM

Věrnost „až za hrob“

Ujištění, že Bůh má pro mě práci, je velká věc

Petru Jaškovi se před časem zdál sen. Hrozivý sen. Bylo to v roce 2013, zdálo se mu, že byl zavřen v cele, seděl na zemi na ledových dlaždicích a díval se do světla, pronikajícího malým okénkem nahoře v zamčených dveřích. Nemohl se té vidiny zbavit, a o víc než dva roky později, na konci roku 2015, se ten sen stal skutečností. Petr Jašek byl zatčen v Súdánu a jako špión byl odsouzen k více než dvaceti letům vězení. Díky úsilí české vlády a díky velvyslankyni České republiky v Káhiře byl v roce 2017 propuštěn; oficiálně na základě milosti, udělené soudánským prezidentem Bašírem. O této události napsal knihu s názvem *Snubní prsten za život*, vyšla letos v nakladatelství Stefanos.

Petr Jašek je farářské dítě, jeho otec byl farář ČCE.

Vystudoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze. Deset let, 1992–2002, pracoval jako ředitel Všeobecné veřejné nemocnice v Počátkách. V devadesátých letech byl jedním ze zakladatelů české organizace s názvem Pomoc pronásledované církvi, která se pak stala součástí Mezinárodní křesťanské asociace (ICA), jejímž posláním je podpora a pomoc pronásledovaným křesťanům v mnoha zemích světa. Tomu se dnes Petr věnuje naplno. S ženou Vandou bydlí v Buštěhradu, navštěvují sbor Církve bratrské v Kladně. Mají jednu dceru, jednoho syna a první vnučku.

Proč se ta vaše knížka nazývá zrovna takhle?

První dva měsíce po zatčení jsem byl v cele s bojovníky Islámského státu. Ti můj prsten chtěli jako daň pro nemuslimské obyvatelstvo. Aby mi jej nesebrali i s uříznutým prstem, raději jsem jim jej dal. Pak jsme si se ženou koupili nové...

Jako ředitel nemocnice jste tedy skončil v roce 2002, co bylo dál?

Pak už jsem začal pracovat pro ICA, naši sesterskou organizaci v Americe, smyslem naší práce je cílená pomoc křesťanům ve světě, kteří jsou pronásledováni a prožili nějaké zranění, v první řadě proto, že nezapřeli svoji víru. Když totiž křesťan, kterému je nabídnuto stát se muslimem, odmítne, má mu být pro výstrahu useknuta levá ruka a pravá noha. To je autentický Mohamedův výrok. A týká se to i dětí. Takže náš lékařský program byl zaměřen právě na pomoc lidem, kteří měli buď jednu, nebo obě končetiny amputovány.

Je to určité činnost, která chce od člověka velkou duševní sílu, není to pro kohokoliv. Jak jste vůbec přišel na to, že se chcete angažovat takovým dost nevšedním směrem?

To musíme zpátky do totality, do roku 1978, kdy jsem byl na gymnáziu a naši prožívali výslechy od StB. Tatínek mi tenkrát dal knihu rumunského faráře židovského původu Richarda Wurmbranda, která se pro mě stala po Bibli druhou nejdůležitější knihou. Richard Wurmbrand zažil 14 let komunistického žaláře, byl dvakrát uvězněn, tři roky strávil na samotce, což přežil opravdu málokdo. Já jsem díky němu pochopil, že když člověk chce opravdu žít podle víry, tedy věrně, nemusí se bát. Když chce být Bohu věrný, Bůh mu sílu dá. Potom jsme v roce 1992 ještě s jedním kolegou, Stanislavem Forejtem, po vzoru Richarda Wurmbranda u nás založili pobočku Mezinárodní křesťanské asociace, přičemž ta naše, česká organizace se jmenuje Pomoc pronásledované církvi. Šlo nám o to, abychom pomáhali v zemích, které nejsou svobodné, tak

jako lidé ze Západu pomáhali za totality nám. U vzniku té asociace stál v roce 1967 právě Richard Wurmbrand. Za hlavní smysl se pokládá informovat se navzájem o těch, kdo jsou pronásledováni a pomáhat jim i jejich rodinám. Jednou za dva měsíce vydáváme Bulletin, který se jmenuje Hlas mučedníků.

Jak ale ta vaše činnost vypadá prakticky? Když jste tady doma, jak se dozvíte, co máte dělat?

Zemí, kde jsou křesťané ve světě pronásledováni, je kolem sedmdesáti. My v těch zemích máme pobočky, takže víme, co je kde třeba. Když se dnes něco stane, v tom elektronickém světě se to ví velmi rychle. V Africe je mobilní operátor

v každé džungli! Není tam voda, není tam elektrina, ale mobilní signál ano. Já jsem se stal regionálním ředitelem, měl jsem na starosti doslova půlku světa – od Pákistánu až po Evropu, pak celou Afriku. Od roku 2011 jsem měl na starosti už jen Afriku, v Nigérii jsem byl za posledních 15 let asi třicetkrát, tam bylo těch závažných případů nejvíce.

Dá se očekávat, že místní nemocnice pro člověka, kterému uřízli končetinu, neposkytnou péči na té úrovni, jaká by byla třeba. Tak jsme ►

třeba v severní Nigérii vybudovali protetickou laboratoř, která je schopna vytvořit nejmodernější protézy. Potíž je ovšem v tom, že ti domorodí obyvatelé skoro raději budou s pahýlem než mít na sobě moderní pomůcku...

Vy jste evidentně silná osobnost. Máte za sebou dokonce vězení ve světě, který nahání hrůzu. Když jste začínal, musel jste si být těch rizik vědom, jak jste se s tím vypořádal?

Já jsem to bral jako čest. Šlo přece o to splácení dluhů, to už jsem říkal. Na nebezpečí jsem tolik nemyslel. Pamatuju se, když jsem poprvé pašoval Bible do Íránu nebo do Alžíru, že to pro mě byla pocta. A moc důležitý aspekt je, že jde o pomoc křesťana křesťanu. Jde o tu sounáležitost údů jednoho těla, jak říká apoštol Pavel – jestliže jeden úd trpí, trpí celé tělo!

Proč jste vlastně jel tenkrát do toho Súdánu?

V prosinci roku 2015 jsem tam jel ověřit a nafotit zranění, popálení, pro specialisty z Finska. Šlo o syna muslimského duchovního, který se na studiích v Chartúmu stal křesťanem, což je hrdelní zločin. Tajná služba na něho hodila zápalnou bombu, ta ho popálila na velké části těla.

Jak si byla nebezpečí vědoma vaše rodina?

Má žena bere mou práci jako poslání, je s tím ztotožněna. Ona se mnou někdy i jezdila, a moje dcera se mnou byla v Nigérii, tenkrát studovala druhým rokem medicínu, měla možnost tam dělat převazy – kdo má tady takovou zkušenost?!

Když jste ale jel do Súdánu, počítal jste s tím, že vás můžou zavřít?

S tím se musí počítat, jenomže na druhou stranu – když někam jezdíte 15 let a vždycky se vrátíte, tak jak bylo v plánu, přece jen si na to nějak zvyknete. A zrovna do toho Súdánu jsem ve Vídni dostal vízum na počkání, usmívali se na mě, podali mi ruku... Na čtyři dny do Chartúmu, to přece nic není.

A když vás zavřeli? Věřil jste, že někdo zvenku zasáhne? Nebo že tam budete na doživotí? Mohli by vás i zabít?

On se člověk přece jen postupně nějak adaptuje. Nejdřív věříte, že to bude na pár dnů, pak věříte, že na měsíc; a jak se ta doba prodlužuje... Po čtyřech měsících výsledků mě přivedli před soudce, který přečetl sedm paragrafů, ze kterých mě obvinili, za dva z nich mi hrozil trest smrti. Další čtyři měsíce trvalo vyšetřování prokurátorem a pak začal soudní proces. Asi bych řekl, že jsem si postupně nějak zvykal, ale ta naděje na propuštění tam pořád byla. Určitě. Sílu do mě vlévaly i konkrétní příběhy. Třeba když do přeplněné cely s nelidskými podmín-

kami přišlo asi 12 Eritrejců a já jsem najednou cítil Boží pokyn, že mám za nimi jít. Podařilo se mi k nim těmi těly procpat a zvěstovat jim evangelium. To jsme zase u té věrnosti. Vyprávěl jsem jim, jak jsem já uvěřil a oni tím byli zasaženi. Modlili jsme se spolu a já jsem měl najednou pocit, že tohle je ten důvod, proč tady ty měsíce trčím. Přestalo mi vadit, že se to vleče, vždyť já tady mám možná od Boha nějaký úkol!

Měl jste možnost dozvědět se, co se na vaši podporu děje u nás? Že se tu podepisují petice, že se udělal modlitební řetěz?

Mně hodně pomohla návštěva našeho konzula z Egypta, poprvé to bylo po 11 dnech od zatčení. Věděl jsem, že naše velvyslankyně v Egyptě taky podniká nějaké radikální kroky. Ale tady o těch událostech u nás jsem pak věděl až z dopisů, ty začaly přicházet po třech měsících. Situace byla lepší až v té předposlední věznici, dozorci tam prodávali kromě drog taky mobilní telefony, takže mé spojení se světem bylo navázáno – telefony jsou zakázány, ale má je tam každý. Oni dokonce i sami vězňové pomocí telefonů podepisovali petici za moje propuštění, sehnalo se téměř půl milionu podpisů! Nebo jsem mohl vidět na „you tube“ demonstraci za moje propuštění před soudánským velvyslanectvím v Madridu, nemohl jsem se ubránit slzám. Moc mi taky pomohlo, že v té předposlední věznici byla kaple.

Jak je to možné?

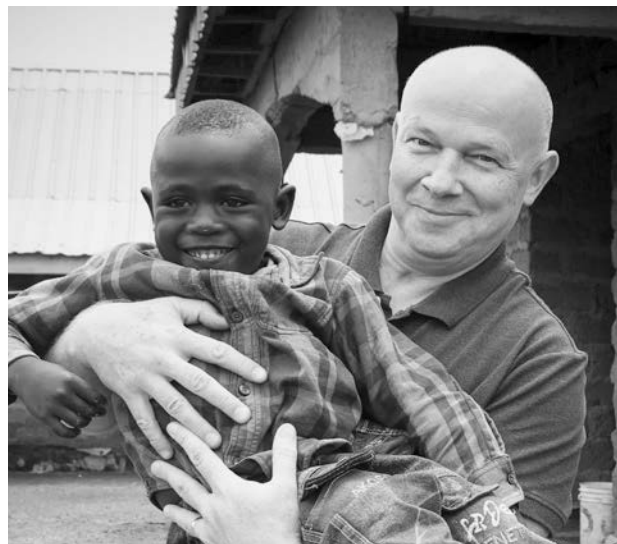
Pro muslimské vězně tam bylo dost měřit, a protože tam byli i vězňové z Jižního Súdánu, a to jsou křesťané, museli jim podle ústavy udělat i kapli, i když to byla vlastně cela.

Když skončil můj „luxusní“ pobyt na samotce, octl jsem se na cele, kde bylo 100 lidí; ale najednou jsme měli k dispozici kapli. Sblížil jsem se s dvěma soudánskými pastory a ti říkali – „ty máš Bibli, budeš kázat první“. Měl jsem připraven štos poznámek, co jsem si připravoval potají na samotce, když jsem tam četl Bibli, tak teď jsem mohl kázat. V soudánském vězení! Dokonce někdy až dvakrát v týdnu!

Chápu, že tohle byla velká změna, stejně si ale nedokážu představit, jak se vám dařilo udržet si celou tu dobu rovnováhu.

Jistě že mi veselo nebylo. Nejhorší bylo asi vždycky ráno. Jednak první jídlo donesli třeba v jednu, voda na pití byla hnědá, čekalo se, až se trochu usadí bahno, přece jen na mě depresivní pocity sedaly. Když jsem ale začal kázat, tyhle ranní smutky se rozplynuly. Ujištění, že Bůh tam pro mě má práci, to byla velká věc. Na bohoslužby chodilo zpočátku jen asi 20 lidí, ale

postupně jich bylo daleko víc, když jsem kázal v roce 2016 na Štědrý den, přišlo přes dvě stě lidí. Dokonce tam chodili i muslimové. Já jsem se potom opravdu přestal zajímat o to, jak dlouho tam ještě budu – budu tam tak dlouho, jak dlouho to bude Pán Bůh chtít. Tady zase můžeme zmínit tu věrnost – když člověk svůj život odevzdá Kristu, musí počítat s tím, že ho Bůh může odvést

na místa, která nejsou zrovna příjemná; vždyť podle Bible pronásledování křesťanů je nedílná součást jejich života. Ale proč? Proč vás svět nenávidí? Protože nejste z tohoto světa! Proto jste nebezpeční! Proto soudánský prezident Bašír křesťany nenáviděl.

Slyšela jsem, že vás ve vězení vybízeli, ať se stanete muslimem, a že vás pustí. Myslíte, že by vás opravdu pustili?

Musím zdůraznit, že šlo o vězení tajné služby. Věřím, že by to dokázali a dokázali by to patřičně zneužít, udělat z toho monstrózní kauzu – propustili jsme evropského špióna!

A nebylo to „staňte se muslimem“ přece jen aspoň někde v koutku pokušení? Co záleží na tom, co jim řeknete, že Súdán zmizíte, křesťanem zůstanete...

Ne, tohle se pokušením nestalo. Právě proto, že to pronásledování беру jako součást života, nikdy jsem se neptal – Bože, proč? Byl jsem v cele mezi muslimy, nikdy jsem nemohl vědět, kdo mi dá pěstí do obličeje, kdo mě zraní. Pětkrát denně se modlili, já jsem přitom musel klečat a dívat se do záchodu. Ale toho jsem se tolik nebál, bál jsem se, že přijdu o zdravý rozum. Když jste podvyživený, anemický, nemůžete spát... Ale po celou dobu jsem věřil v moc modlitby. Téměř pokaždé v devět hodin večer jsem si lehl na zem, a najednou jsem krásně usnul. A pak se mi podařilo zjistit, že v našem kladenském sboru se dohodli, že v osm hodin večer se všichni za mě budou hodinu modlit, ať jsou zrovna, kde jsou. Tam je hodinový posun, takže oni se od těch osmi hodin modlili, což bylo vlastně v devět večer súdánského času, a já jsem přesně v devět hodin usnul. Tak takhle já jsem moc modlitby na sobě zažil. Bylo to tak víckrát. Když mě bili holí po hlavě, před očima jsem měl Krista, jak ho bijí, bolest jsem necítil. Až pak jsem se dozvěděl, že se taky za mě doma modlili...

Jak jste se vlastně dozvěděl, že jste propuštěn?

To bylo tak – byl jsem zrovna venku, v té poslední věznici jsme mohli ven, na takové nádvoří,

četl jsem si 126. žalm – „Když Hospodin úděl Sijónu změnil, bylo nám jak ve snu... Hospodin s nimi učinil velké věci.“ Dočetl jsem to a za pár vteřin na to přišel dozorce a oznámil mi, že jsem propuštěn. Řekl to arabsky, všichni kolem propukli v jásot...

A myslíte, že i po téhle zkušenosti se zase někam to takové nejisté riskantní oblasti vydáte?

Máme po světě velkou síť spolupracovníků, kteří dělají totéž, co já. Nehledě na to, že leckams bych ani nedostal vízum. A když vízum dostanu, může tam být past, takže rozhodně musím být obezřetný, riskovat nechci. Teď jako vyslanec křesťanské asociace jezdím do těch zemí, které ty pronásledované podporují. S pronásledovanými křesťany se setkávám stále, ale třeba v sousední zemi. Důležité je totiž to, aby kvůli mému jménu nebyli ohroženi oni sami. Ale je pravda, že loni jsem nalétal snad úplně nejvíc, to uvěznění a pak taky ta má knížka, která už vyšla v mnoha zemích, to je popud ke spoustě setkání i různých konferencí, jsem opravdu vytížen na nejvyšší míru. Tak uvidíme, co mi Pán Bůh připraví, jeho pokynům se určitě bránit nebudu.

připravila Jana Plíšková,

foto: archiv Petra Jaška

Proč lidé nedůvěřují církvi?

Na věrohodnosti si ubíráme i zbytečnou nejednotou

Sociologové z Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) dělají už léta pravidelný výzkum důvěry obyvatel Česka v různé instituce. Mezi jiným se respondentů ptají také na důvěru v církev. A výsledky jsou vždy mezi nejhoršími. Církvi dnes důvěřuje jen asi čtvrtina českých ob-

čanů, což je mnohem méně, než kolik důvěřuje policii nebo armádě.

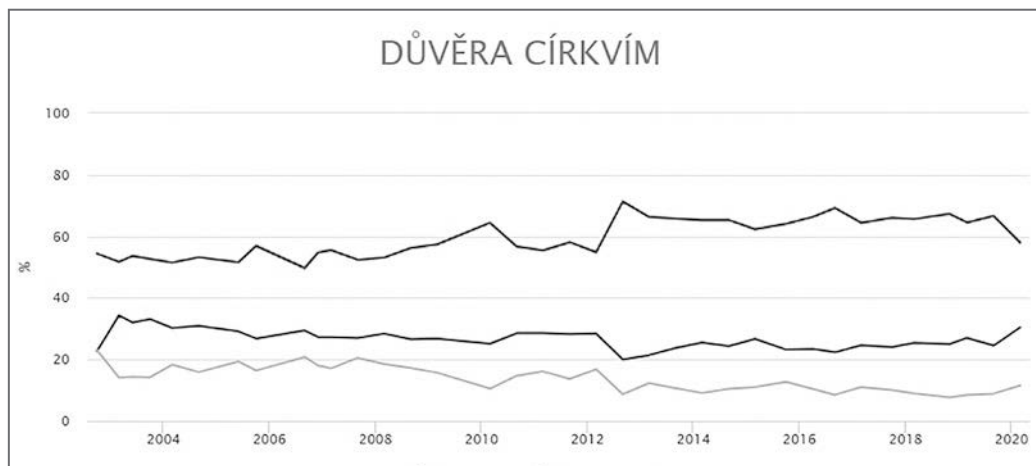
Při bližším pohledu na data vidíme, že církev důvěřují především věřící křesťané. A těch opravdu u nás není víc než asi čtvrtina populace. Znamená to, že církev nedokáže získat důvěru

těch, kdo nejsou přímo její členové, zatímco například armáda dokáže získat důvěru mnoha lidí, kteří přitom sami vojáci nejsou.

Lze namítnout, že i nevojáci přijímají službu, kterou armáda nabízí, tedy ochranu státu před případným vojenským útokem. Zatímco nevěřící nepřijímají tu nejzákladnější službu církve, tedy svědectví o Bohu. V Boha buď nevěří vůbec, nebo nevěří v Boha Abrahama a Ježíšova, kterého hlásají církve. Proto bychom mohli pokrčít rame-

mohou poskytovat i další služby, srozumitelné každému a pro každého potřebné: služby charitativní, vzdělávací, kulturní. A především by církevní obec měla být místo přátelské, vstřícné, otevřené, měla by být „všem lidem příjemná“ (srv. Sk 2,47).

Na rozdíl od bank, které se potýkaly jenom s dědictvím komunistického šlendriánu, popřevratového tunelářství a „bankovního socialismu“, mají ovšem církve na sobě daleko

Vývoj veřejného mínění o církvi mezi lety 2002-2020 (horní čára značí míru nedůvěry)

ny a říct: Zkrátka nám nedůvěřují, protože nejsou evangelizováni, a my je nedokážeme evangelizovat, protože nám nedůvěřují. Bludný kruh, konec.

Prolomit nedůvěru je těžké, ale ne úplně nemožné. V měřeních CVVM se to podařilo například bankám. Těm před patnácti lety, kdy byly ještě v živé paměti bankovní skandály devadesátých a raných nultých let, důvěřovalo zhruba tolik procent lidí, kolik dnes církvím; a dnes se banky těší důvěře asi 60 % respondentů. Nárůstu důvěry veřejnosti ovšem předcházela nástup důvěryhodnějších vlastníků (v našem případě bank ze Západu), očista od nepoctivých manažerů, profesionalizace a zlepšení kvality služeb i stylu komunikace s veřejností. Církve vlastníka změnit nemohou, ale kvalitu služeb a komunikace by zlepšit mohly.

Důležité je přitom to, že vedle těch služeb církve, které jsou vyhrazeny jen věřícím nebo které mají víru šířit, církve poskytují nebo

větší zátěž. Pokusme se několik překážek v cestě budování důvěry veřejnosti pojmenovat.

První překážka je společná všem církvím přinejmenším západního světa. Je to nesoulad mezi současným myšlením a starověkou, středověkou a raně moderní církevní tradicí. Sahá od vědy a techniky (jak mohl Ježíš chodit po vodě a nepotopit se?) až po morálku a estetiku (proč ten pán vepředu má tak divné šaty?). Závažnost problému je zjevná už nejméně 200 let, ale uspokojivé řešení není v dohledu. Obě extrémní odpovědi, radikální fundamentalismus i radikální modernismus, mají určité výhody, ale ani jedna se neosvědčila celkově: První vede k sektářství a druhá k vyvanutí křesťanství. A zlatou střední cestu jsme stále nenašli. Toto napětí štěpí i samotné křesťany, dnes typicky třeba v otázkách postavení žen a LGBT osob v církvi. Jak však mohou církve získat respekt ►

a důvěru veřejnosti, když jsou vnímány jako spolky v lepším případě zabeđených staromilců, v horším případě tmářů, věřících na pohádky? Anebo jak naopak se mají církve „modernizovat“, aniž by přitom vyprodaly svoji podstatu?

Druhý problém, také mezinárodní, jsou církevní skandály. Nejen že jsou stále připomínány ty z dávné minulosti – třeba upalování heretiků a čarodějnic, ale hlavně nebyla ještě dořešena celosvětová vlna obvinění duchovních ze sexuálního zneužívání nezletilých. Mohli bychom sice namítnout, že problém se týká především (i když bohužel ne jenom) katolické církve. Ale lidé mimo církevní prostředí většinou mezi konfesemi příliš nerozlišují, takže co poškozuje pověst jedné církve, padá nepřímou i na ty ostatní.

Navíc jedním z pokusů církevníků je moralizování. Zdá se, že po skončení reformace, kdy polevil palčivý zájem o spásu a posmrtný osud člověka, se oba hlavní směry západního křesťanství, katolický i protestantský, na moralizování přímo zaměřily: Jako by smyslem jejich existence bylo říkat lidem, jak mají a hlavně jak nemají žít. Komické je, že katolicismus, sexuální morálkou často až posedlý, se stal obětí právě takového skandálu. Možná je to Boží pošťouchnutí, abychom hledali jiný smysl církve než předvádět svoji údajnou mravní nadřazenost. Kazatelé mravnosti nejspíš velkou důvěru veřejnosti nezískají, zejména pokud sami selhali.

Třetí okruh problémů je ryze český: V našich dějinách se náboženství nešťastně propleto s politikou. Zejména v 19. století, kdy vznikala moderní český národ, byl převládající římský katolicismus státotvornou, Habsburky podporující církví. A protože Češi během politických otřesů kolem poloviny toho století nebyli příliš úspěšní a na rozdíl od Maďarů nezískali autonomii na Vídní, stali se méně loajálními. „Spor o smysl českých dějin“ sice byl zdánlivě spor o to, zda podstata češství je husitská, nebo katolická, tedy Tábor, nebo Řím, ale ve skutečnosti šlo spíše o to, zda máme právo na kulturní a politickou autonomii: Praha, nebo Vídeň. A oslabení vazby k Vídní podrylo i vztah k Římu a zničení vztahu k Římu se u velkého množství lidí rovnalo odpadu od náboženství.

Dost českých protestantů v roce 1918, když se Rakousko-Uhersko rozpadalo, doufalo, že jejich doposud katoličtí spoluobčané přejdou masově od římského křesťanství k tomu, které se pyšní domácím českobratrským rodokmenem. Ukázalo se však, že léta sporů a zklamání z postoje katolické hierarchie nepodnítily náboženské hledačství, ale naopak náboženské znechucení. Těch, kteří tehdy vystoupili z církve, nebo se přinejmenším neúčastnili pravidelného bohoslužebného života, bylo víc než těch, kteří změnili konfesi, a mnohem víc než těch, kteří se přidali k protestantismu. Navíc se v průmyslových a velkoměstských regionech již před zánikem monarchie šířil socialismus a antiklerikalismus, takže se zejména Čechy staly jedním z ohnisek evropského odcírkevnění a antiklerikalismu.

S tím souvisí čtvrtý okruh problémů, „image“ křesťanství a jeho osobností. Postava feldkuráta Katze z Haškova Švejka je sice karikatura, ale je to zároveň i klíč k tomu, jak nemalá část Čechů již 100 let věřící vnímá. Máme sice velké a všeobecně známé historické postavy, proslulé náboženskou horlivostí – Václava s Ludmilou, Husa, Komenského a plno dalších, ale i když veřejnost uznává jejich politické, mravní a intelektuální výkony, nevnímá je jako osobnosti inspirované Kristovým evangeliem. Navíc mnozí z nich žili v minulosti tak vzdáleně, že je těžko představit si sama sebe v jejich kůži. Chybí nám známé a srozumitelné křesťanské vzory. Vzory toho, jak propojit náboženskou víru a soudobé češství a čerpat z tohoto spojení sílu k velkým výkonům. Ne že by takoví lidé v posledním století chyběli – jsou zde mučedníci nacismu a komunismu typu pravoslavného biskupa Gorazda, humanitáři jako evangelík Přemysl Pitter a jeho spolupracovnice Olga Fierzová, veřejní intelektuálové jako katoličtí disidenti Dana Němcová a Tomáš Halík a spousta další. Ale jako by jejich působení často naráželo na hluché uši, jako by nebyli dost oceňováni a pochopeni, jako by žili jinde.

Nadto si ubíráme na věrohodnosti zbytečnou nejednotou. Ukázal to střet kolem obnovy mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. Najednou

stranu stále konzervativnější arcibiskup Duka a jeho lidé bez velkého pochopení pro traumata evangelíků, na druhé straně někteří evangelíci po boku komunistů a rovněž bez pochopení pro pocity katolické protistrany.

Církví a církvím u nás důvěra sekulární veřejnosti opravdu chybí. Není to zdaleka jen chyba nás, žijících křesťanů – současné problémy mají kořeny

hluboko v minulosti. A s mnohými příčinami nedůvěry můžeme udělat jen málo. Ale je potřeba na této věci vážně pracovat a nepodléhat poraženectví. Nejsme tady totiž jen sami pro sebe. Máme nést Ježíšovu radostnou zprávu druhým lidem, a to bez důvěry nejde.

Jan Spousta, sociolog, foto: Centrum pro výzkum veřejného mínění

Kdo chce s vlky býti, musí s nimi...

Je naše církev „cohcárna“?

Fakt musí? A co je vlastně to naše českobratrské evangelické výtí?

Jednou z definic českobratrského evangelíka je, že je to křesťan, který má na všechno svůj vlastní názor. Definice neřeší, že tento můj názor může být totožný s názorem jiného českobratrského evangelíka – podstatné je, že je to názor můj. A můj není proto, že je zároveň někoho jiného, byť si toho

Že by tedy ČCE byla skutečně taková „cohcárna“, ve které si každý myslí, říká a dělá vše zcela po libosti? Církevní zřízení by nás mělo přesvědčit, že ne. Vždyť v našem nejzásadnějším dokumentu – v Církevním zřízení – máme i § 2.: Práva a povinnosti členů církve. A hledme tedy na to, co že církev od svých členů žádá:

- aby pilně četli Písmo svaté,
- aby setrvali v bratrském obecenství života kolem Slova Božího a svátostí,
- vychovávali spolu s církví své děti ve víře,
- společně oslavovali Boha,
- osvědčovali svou víru životem podle evangelia,
- v lásce sloužili svým bližním,
- nesli odpovědnost za zajištění hmotných potřeb církve.

Tak si, milý českobratrský evangelíku, sáhni do svědomí...

Je ale tedy toto, co nás evangelíky spojuje? Že pilně čteme Bibli? Chodíme pravidelně do kostela? Vedeme k Bohu děti, sami se v životě řídíme podle evangelia atd.? No – ruku do ohně bych za to dávat nechtěl.

Jistěže ale naše řády nejsou bezzubé! Řád členství v církvi nás upozorňuje, že o členství ►

druhého sebevíce vážím. Potud si vyji po svém, jak se mně samotnému nejlépe pozdává. Na zbytek smečky hledím se zájmem, ale bez potřeby nastavit svoji vlčí tlamu stejně, jako to dělá kdokoliv další. Rád se nechám inspirovat, nutit ale rozhodně ne.

v církvi se dá také přijít. Tomu členu, který svými činy nebo slovy zjevně a opakovaně projevuje nevěrnost a neúctu k základům vyznání ČCE nebo svým způsobem života, svým vztahem k bližním nebo svou činností se zjevně, trvale a pohoršlivě rozchází s cestou života, kterou mu svědectví Písem nabízí, staršovstvo stanoví lhůtu k nápravě. Použije konkrétních opatření, zejména: domluvy, odnětí volebního práva apod. Po selhání nápravných opatření má staršovstvo předložit otázku, zda by dotčený neměl z ČCE vystoupit. A nevystoupí-li na výzvu sám nebo se nenapraví, může ho staršovstvo po předchozím schválení seniorátním výborem z ČCE vyloučit.

Ale – děje se to? Prochází staršovstva sborové kartotéky? Domlouvají těm, kdo nechodí pravidelně do kostela, a těm, na které při biblické hodině prasklo, že nechtou pilně Bibli?! Jeví se mi to tak, že to sice v řádech máme, ale v hledání toho, co evangelíky spojuje, za čím si tak stojíme, tohle není dobrá stopa. Na tomhle svoji evangelickou identitu také nestavíme. Jakkoliv si to o nás ještě v jiných církvích vyprávějí, je písmácká tradice pryč. Z těch, které máme v kartotéce, je v neděli v kostele tak 10 % lidí.

Hledal jsem dál – a nakonec se o tom rozjela diskuse na sociálních sítích. A pořádná.

Co dělá ČCE tým, čím je, a čemu stojí za to být věrný? Co pro koho znamená „věrnost církvi“? Kvůli čemu už by stálo za to z církve vystoupit?

Diskuse se k okamžiku, kdy končím psaní tohoto článku, účastnilo přes padesát lidí. Má již několik desítek stran a stále ještě běží. Ale něco z toho již vytáhnou lze. Poznáte v některých názorech diskutérů i svoje postoje? Nebo vám naopak připadne, že v hledání toho, čemu stojí za to být v naší církvi věrný, je dotčený úplně vedle? A jasně, že na tyto myšlenky zase jiní reagovali, potvrdzovali je či rozporovali...

Bez ladu a skladu jsem se tak při čtení příspěvků o ČCE dozvěděl:

- Dikcí (výše uvedených) církevních řádů připomíná Církev bratrskou, ale tam jsou větší „sekeráci“ – ti jsou totiž (na rozdíl od ČCE) schopni řády i plnit;
- je vnitrocírkevně ekumenická;
- pojme mnoho – to je její výhoda; je svobodná a různorodá, je v ní prostor pro různé typy lidí i zbožnosti;
- je zásadně odlišná v Praze a jinde, což „jinde“ podkopává loajalitu k církvi jako celku;
- má celostátní narativ – Praha je divná, měla by se krotit, zato venkov je v pořádku;
- má nutkání vyjadřovat se k politickým tématům, ale pak lidé v regionech zjistí, že mají jiný názor, než je oficiální církevní stanovisko;
- ze seriózních důvodů ji opouštějí lidé, kterým připadá, že protestantská spiritualita je moc individualistická, jim z různých (opodstatněných) důvodů vyhovuje církev, která tak trochu „věří za ně“, popř. dává jasnou direktivu, jak na to;
- někteří nevidí důvod, proč nebýt k ČCE loajální, cítí se v ní naprosto svobodně, pomáhá rozvíjet víru;
- jedná otevřeně, čitelně, fěr;
- jde o do sebe zahleděnou společnost příbuzných, která ztratila povědomí o tom, že dveře ven i dovnitř nejsou zamčené, a že vycházet a vcházet je normální;
- je schopna přijímat lidi z různých společenství, nekádrovat je a zůstat v klidu, i když někdo věří „jinak“;
- styl kázání (filosofování / poslouchání teologického výkladu Biblického textu) není moc zajímavý, je třeba kázat o reálných životních problémech, jako je to v jiných církvích;

Nu – na kávé po bohoslužbách, na schůzích staršovstev, na konventech i synodu – tam je přesně ten správný čas přemýšlet, co je tedy tím českobratrským evangelickým pokladem, kterým ze svých sborů obohacujeme, ale také čeho by stálo za to se zbavit.

A jistě je možné se nad tím tématem zamýšlet i na stránkách Českého bratra!

Jaroslav Pechar, foto: Dan Kvapil

OTÁZKA NA TĚLO

A proč být věrný?

Žijeme v době svobod. Můžeme říkat, co chceme, věřit čemu chceme, označit cokoliv za pravdu, nazvat kohokoliv jakkoliv. Zvenčí nejsme omezováni, zatím. To je většinou dobře. Brzda, která totální anarchii přetváří v prostor k rozhovoru, k životu, se jmenuje věrnost. Tolerance nestačí, ta vede místo rozhovoru k monologům. Věrnost nesmí být vnucena zvenku, musí přijít z každého z nás. Věrnost Bohu, rodině, selskému rozumu, odkazu předků, vlasti, vytvořeným hodnotám. Připadá vám to konzervativní? Správně. **Pavel Zoubek**

Výraz „být věrný“ je vlastně poněkud mnohoznačný. Je potřeba ptát se čemu mám být věrná, či spíš komu – a proč. Když se dívám zpět na svůj život, vidím zcela jasně, že mne v každé jeho fázi provázel Pán Bůh – i tenkrát, když jsem si jeho přítomnost, dohled a podporu neuvědomovala, ba snad ani nechtěla připustit. Do písmene platí to, co apoštol Pavel ve svých dopisech často opakuje: „Věrný je Bůh, který vás povolal do společenství se svým Synem, našim Pánem, Ježíšem Kristem.“ (1 K 1,9) Proto i já se stále znovu pokouším zůstat věrná Pánu Bohu a lidem, mezi které mne postavil.

Lydie Roskovcová

Klíčovou otázkou je, komu a čemu věrni chceme být. „Pojď národe, věrný národe, s prezidentem Gottwaldem,“ zpívali jsme jako malí pionýři. Hitlerovští esesáci zase měli na přezkách svých opasků vyraženo vyznání „Mou ctí je věrnost“.

Křesťané nejvyšší míru věrnosti vyhražují Kristu, „v něm jest radost, utěšení, pamatujeme všichni věrní“. Vděčnost Bohu za to, že on neruší své sliby a nikdy nás neopustí, vyjadřují křesťané mnohými způsoby, mimo jiné slibem manželské věrnosti. Neumím zdůvodnit tento slib jinak než jako výraz

touhy promítnout do našich mezilidských vztahů věrnou Hospodinovu lásku k Izraeli a Kristovu lásku k církvi. Tento druh věrnosti je aktuální dodnes, zatímco při volbách nechť se vesele provozuje promiskuita. Křesťan volí politickou stranu či hnutí podle toho, jak je mu jimi nabízený program blízký a vůdčí osobnosti věrohodné. Když se mu přestanou líbit, prostě jim vypoví věrnost a zahne jinam.

Miloš Rejchrt

Manželce? Protože si důvěřujeme (a rozbitá důvěra se těžko hojí). Bohu? Taky tak. Komunisti mě kdysi nutili slíbit věrnost socialistickému zřízení a jeho lidové armádě a podobným kravinám, ale tam nebyla ta důvěra (ani z jejich ani z mé strany) a to pak je z věrnosti pojem, který má úplně jiný obsah: Přinutíme tě k poslušnosti, ty se necukej a budeme tomu říkat věrnost. Bez té důvěry to ovšem nemůže fungovat. Zato tam, kde důvěra je, je věrnost fajn.

Jan Keřkovský

Věrnost se moc nenosí. Je to závazek, investice s nejistou návratností. Ke svobodě, ve které se už nějakou dobu nachází naše česká, snad už dosti západní společnost, patří spíš nezávaznost, „otevřenost“ vztahů. Opak věrnosti – nevěra ale ani u nás nezní moc dobře. Věrnost vnímám jako součást trojice: láska – věrnost – spolehlivost. Spolehlivostí lze překonávat nouzi každodenního života, snad se dá naučit. Věrnost můžeme darovat, když ji v sobě máme. Kde ji ale vzít? A láska, to je přece Bůh a ten je věrný především. S jeho láskou přijímám snad i jistý potenciál věrnosti, ne? A otázka Proč? Ta pak zmizí do ztracena...

Tomáš Fendrych

JPI

SYNODNÍ RADA

Z titulů projednaných synodní radou 18. 8. , 8. 9. a 18. 9. vybíráme:

Sbory a pracovníci

Synodní rada potvrzuje volbu sestry Dari-ny Hybské Majduchové za faráčku v Libko-vicích pod Řípem na období od 1. 9. 2020 do 31. 8. 2023 na pracovní úvazek ve výši 25 %.

SR potvrzuje volbu sestry Idy Tenglerové za společnou faráčku v Olešnici na Moravě a v Prosetíně u Bystřice nad Pernštejnem v období od 1. 9. 2020 do 31. 8. 2022 na dva poloviční pracovní úvazky.

SR potvrzuje volbu bratra Tomáše Pavelky za společného faráře sborů v Lounech a v Žatci na období od 1. 10. 2020 do 30. 9. 2023 na dva poloviční pracovní úvazky.

SR potvrzuje volbu bratra Miloše Vavrečky za faráře sboru v Pozděchově na období od 1. 9. 2020 do 31. 8. 2022 na pracovní úvazek 0,5.

SR zřizuje místo pastoračního pracovníka farního sboru v Třebíči od 1. 10. 2020 a zároveň pověřuje sestru Yvonu Švaříčkovou jako pastorační pracovníci v Třebíči od 1. 10. 2020 do 30. 9. 2022 na úvazek 0,5.

SR potvrzuje volbu bratra Samuela Hejzla-ry za faráře sboru v Dobříši na období od 1. 12. 2020 do 30. 11. 2023 na plný pracovní úvazek.

SR uděluje bratru Janu Balcarovi osvěd-čení o způsobilosti k ordinované službě výpomocného kazatele z řad ostatních členů církve.

Správa církve

Synodní rada jmenuje Danielu Ženatou k 1. 9. 2020 členkou grantové komise.

Hospodářské věci

Synodní rada souhlasí s uzavřením nájem-ní smlouvy k bytu povšechného sboru ve Zlíně – Obecínách nové nájemnici.

Dne 27. 7. 2020 se uskutečnila návštěva Kunvaldu, kterou iniciovala pracovní sku-pina pro přípravu a dohled na vznik nové expozice o Jednotě bratrské v Kunvaldu. Přínosem bylo seznámení se současnou realitou na místě, ale i možnost „nového začátku“ spolupráce mezi ČCE a místní samosprávou.

Výchova a vzdělávání

Synodní rada jmenuje Lenku Ridzoňovou předsedkyní Poradního odboru pro práci s dětmi, a to od 1. 10. 2020.

Ekumenické vztahy

Synodní rada deleguje Daniela Ženatého na slavnostní bohoslužby ke 100. výročí Evangelické církve metodistické dne 3. 10. 2020.

SR deleguje Pavla Pokorného na 11. valné shromáždění Světové rady církví, které bylo vzhledem k nejisté situaci kolem koronaviru přesunuto na 31. 8.–8. 9. 2022 v Karlsruhe.

SR deleguje Daniela Ženatého na synod Evangelické Jednoty bratrské v Herrnhutu 6. – 13. 3. 2021.

SR vzhledem k situaci kolem šíření koronaviru ruší setkání představitelů Luterského světového svazu ve střední Evropě 20. – 21. 10. 2020 a jako náhradu uspořádá videokonferenci.

Vladimír Zikmund/ARo

EKUMENA

Katolická teologická fakulta slaví 30 let od reinkorporace

Katolická teologická fakulta Karlovy univerzity si letos připomíná třicáté výročí od svého opětovného přičlenění k pražské univerzitě. Při této příležitosti se bude konat 1. 10. 2020 v Týnském chrámu slavnostní mše *Veni Sancte*.

V roce 1950 byla katolická fakulta ze svazku Univerzity Karlovy nuceně vyčleněna a nově se musela nazývat Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta. Její sídlo se přesunulo mimo Prahu, a to do Litoměřic. Teprve po téměř čtyřiceti letech, 24. září 1990, byla Katolická teologická fakulta vzata

zpět do svazku Univerzity Karlovy a její sídlo přeneseno zpět do Prahy. Dnes je jednou ze 17 fakult této univerzity a vedle evangelické a husitské jednou ze tří fakult teologických.

Bližší informace o této události jsou dostupné na webu ktfuk30.cz.

ARo

MLÁDEŽ

Sjezd ve virtuálním prostoru

Sjezd (nejen) evangelické mládeže, který se měl konat ve dnech 26.–28. 9. 2020 ve Vsetíně, přes velké úsilí a dlouhotrvající přípravy nakonec epidemiologická situace nedovolila uspořádat.

O sjezd ovšem mladí ani letos úplně nepřišli. Celocírkvní odbor mládeže ve spolupráci s oddělením mládeže Ústřední církevní kanceláře připravil alespoň malou část toho, co mělo zaznít ve

Vsetíně naživo. Program se však přenesl do virtuálního prostoru. A tak o sjezdovém víkendu mohli zájemci poslouchat „podcasty“ několika přednášek, poslechnout si povídání Jakuba Orta na téma „doba postfaktická“ nebo se i účastnit následující diskuse.

Online sjezd symbolicky vyvrcholil pondělními bohoslužbami, které tradičně patří k nejoblíbenějším součástem sjezdových programů. Ty letošní ►

se konaly „online“ – účastníci je mohli sledovat skrze živý stream. Bohoslužbu vedli faráři Celocírkevního odboru mládeže: Saša Jacobea a Jan Lavický, který také posloužil kázáním. Hudební doprovod v populárním hávu připravil Filip Boháč. Celý sjezd pak zakončila večerní online pobožnost Václava Jelínka, člena mládeže z Hradce Králové.

Přestože koronavirová situace nedovolila fyzicky se setkat v tak velké skupině, organizátoři vyzvali, aby se lidé setkali alespoň mezi sebou v takovém počtu, jak to aktuální epidemiologická situace dovolí, a strávili tak den ve společnosti svých přátel, rodiny či členů jiných uskupení mládeže. Své zážitky z celého víkendu pak mohli sdílet na sociálních sítích s heslem #sjezd20. Právě skrze tyto příspěvky se účastníci sjezdu alespoň virtuálně propojili.

Navíc organizátoři umožnili zájemcům přispět do sbírky, a to skrze internetovou platbu. Peníze jsou určeny na mimořádnou sbírku Krabice od bot Diakonie ČCE.

Stejně tak si zájemci mohou zakoupit unikátní trička, a to přes e-shop na adrese www.sjezd2020.cz/trika.

Záznam bohoslužeb i dalších částí programu stejně jako podcasty si můžete pustit skrze církevní audioarchiv www.soundcloud.cz/ecirkev nebo je naleznete na webu evangelické mládeže: www.mladez.evangelnet.cz.

ARo

ODDĚLENÍ MLÁDEŽE

Nová vedoucí

Ke dni 1. 9. 2020 nastoupila na oddělení mládeže Ústřední církevní kanceláře Českobratrské církve evangelické nová vedoucí tohoto oddělení Alena Podrazilová, a to na úvazek 0,6. Tato pozice byla

od konce roku 2019 neobsazena. Náplní práce vedoucího oddělení mládeže je spravovat agendu mládeže, např. organizací akcí jako Sjezd (nejen) evangelické

mládeže. Úzce spolupracuje také s Celocírkevním odborem mládeže. Na oddělení mládeže působí od dubna tohoto roku také nový referent Petr Kubičko.

ARo

ODDĚLENÍ VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

Nová vedoucí

Ke dni 1. 9. 2020 nastoupila na oddělení výchovy a vzdělávání Ústřední církevní kanceláře Českobratrské církve evange-

lické nová vedoucí tohoto oddělení Radka Hojková, a to na úvazek 1,0. Na pozici

nahradila dosavadní šéfku oddělení Evu Markovou, která koncem srpna nastoupila na mateřskou dovolenou. Náplní práce vedoucího oddělení výchovy a vzdělávání je koordinace příprav táborů pro děti, pobytů pro rodiny nebo kurzů pro kazatele a laiky i dalších činností. Oddělení výchovy a vzdělávání také spolupracuje s odbory synodní rady pro práci s dětmi, laiky a lidmi s postižením.

ARo

OZNÁMENÍ

Pronájem sborového bytu

FS ČCE v Černilově nabízí k pronájmu prostorný byt 4+1 v prvním patře fary. Preferujeme zájemce z církevního prostředí s chutí aktivně se účastnit sborového

života a přitom pomoci s údržbou zahrady a okolí kostela. Klidné prostředí, škola, školka, zdravotní a zubní středisko, sportovní vyžití, dobrá dostupnost do Hradce Králové. Více informací na tel. 737 334 400, 737 468 736.

Výuka hry na varhany pro seniory

Je vám 65+ a hráli jste někdy na hudební nástroj? Na klavír nebo varhany – a třeba jen pro sebe, pro radost? Můžete to zkusit znovu a procvičíte si svoje prsty, mysl, ale i nohy.

Od září 2020 v Praze na Vinohradech opět otvíráme výuku hry na varhany jak pro začátečníky, tak pro pokročilejší.

Zájemci, kontaktujte mě: Václav Peter, mobil: 606 859 222

e-mail: org-peter@volny.cz; www.vaclav.peter.cz

písně | úvahy | audioknihy

K POSLECHU V
EVANGELICKÉM
AUDIOARCHIVU

soundcloud.com/ecirkev

Kde nás najdete:

Audioarchiv najdete pod názvem „ecirkev“ i na platformě Spotify či Apple

Každé pondělí zveřejňujeme modlitbu na www.ecirkev.cz/modlitba

Každou středu poslouchejte biblické úvahy kazatelů na www.ecirkev.cz/slovo

Zprávy o dění v církvi i ekumeně najdete na www.ecirkev.cz

Novinky sledujte a sdílejte i na facebooku www.facebook.com/ecirkev

V obraze s námi budete i díky instagramu: www.instagram.com/evangelickacirkev

MOJE CÍRKEV

přístřeší

Foto: Tomáš Tichý

Soužití v různosti

Měli bychom usilovat o laskavé soužití starých i nových stylů

V sedmi zastaveních jsme během letošního roku postupně mluvili o nejdůležitějších zkušenostech, získaných různými institucemi v době změn a společně jsme uvažovali o tom, jak by se tyto zkušenosti daly vztáhnout na naši (ČCE) situaci. Dnes se budeme věnovat tématu poslednímu, a přitom se také dotkneme limitů, které toto srovnání s necírkevními organizacemi má. Dnešní téma bych nazval „souběh starého a nového“. Anebo lépe „soužití v různosti“.

Souběh starého a nového vytváří složitý problém, který vyžaduje toleranci

Souběh starého a nového je častý z přirozených důvodů – nejjednodušší příklady se dají najít tam, kde dochází k nějaké technologické změně. Řada z nás pamatuje ještě v devadesátých letech minulého století dlouhé pořadníky na pevnou telefonní linku. Když se objevily mobilní telefony, během několika málo let fronty na pevný telefon zmizely, a místo toho nastalo jejich hromadné odhlašování. Nebo: Starší generace ještě dobře pamatuje fotografování na celuloidové filmy. Digitální foťáky se prosazovaly déle než mobily, ale používat celuloidové filmy dnes už téměř nikoho nenapadne. Vyvolávání filmů v koupelně v přítmí červené žárovky a zvětšování fotografií sice byla romantika, ale proces to byl časově i finančně náročný. A vývoj se občas ubírá nepředvídatelnými cestami. Například brzy poté, co pevné telefony začaly být zbytečné, se zjistilo, že pevná telefonní síť se vlastně hodí k přenosu dat.

Tam, kde existovaly nové a staré technologie v jedné firmě, se vždy objevil problém, jak zajistit spolupráci oddělení, které implementovalo nové technologie, a oddělení, které se staralo o provoz starých. Ti „noví“ byli plni nadšení a víry v po-

krok a nad starou technologií (i nad lidmi, kteří se o ni starali) ohrnovali nos. Ty „staré“ to štválo a cítili se být neprávem odstrčeni a nedocení. Situace bývá ještě komplikována generačním rozdílem. Novou technologii většinou implementují mladí, o dosavadní zařízení se starají starší (kteří je často jako „nové a pokrokové“ uváděli do života před 10, 20 nebo více lety, když sami byli mladí). Zachovat dobrou atmosféru spolupráce a vzájemné úcty je pak opravdu těžké. Zároveň je to ale nesmírně důležité. Těžko lze totiž cokoliv uskutečnit, když si lidé dělají na-

schvály. Naopak tam, kde se daří udržet dobré vztahy, to bývá velká životní lekce a nedocenitelná zkušenost pro všechny.

Souběh starého a nového v oblasti technologií trvá zpravidla omezenou dobu. Stará technologie totiž posléze zanikne. Funguje zde prostě Darwinova teorie přežití schopnějšího, stejně jako v přírodě.

Podobné situace ale nastávají i tam, kde se mění různé instituce ne kvůli technologickým změnám, ale z jiných důvodů. Souběh starého a nového způsobu uvažování a práce má i zde obdobné zákonitosti. Bývá někdy rozložen na delší období, často souvisí s generační obměnou.

V církvi ale nechceme souběh na dobu omezenou, nýbrž trvalé soužití v různosti

Podobně také v církvi se nové formy zbožnosti a způsobu života v některých místech a společenstvích uchytili, někde dají vzniknout společenstvím úplně novým, a jinde se budeme držet osvědčených tradičních způsobů. Problém souběhu nového a starého pak budeme také řešit. A měli bychom se přitom postarat, abychom využili zkušeností, které vznikly jinde.

Je zde ale podstatný rozdíl: Ve většině necírkvních organizací je možné objektivně vyhodnotit, že nový způsob práce je lepší. Hlavní otázka, která se potom řeší, je, jak na něj co nejladčeji přejít. V případě víry a toho, jak ji projevujeme a prožíváme, je to zásadně jinak: Zde přece nelze posuzovat, jaký způsob zbožnosti je „lepší“. Je jedno, jestli je daný styl starý, nebo nový. Důležité je, jestli je pro dané společenství a daného člověka živý a pomáhá při růstu víry a hledání vztahu k Bohu. Vedlejší a měřitelné příznaky – jestli daný styl odpovídá módním trendům nebo

láká k následování a inspiruje i lidi mimo dané společenství – jsou podstatné, ale určité ne rozhodující. Musíme usilovat o zachování jakéhokoliv způsobu zbožnosti, který je živ, bez ohledu na stáří, formu a soulad s aktuální módou. Hlavní náš problém proto není, jak překonat přechodnou dobu souběhu starého a nového. Naším cílem musí být trvalé a plodné soužití navzdory všem rozdílům. Měli bychom k sobě přistupovat s laskavým pochopením toho, že jsme každý jiný, a takto se také přijímat. Proto je v našem případě vhodnější mluvit o „soužití v různosti“.

ČCE je relativně malá a homogenní, a proto dnes nemá moc zkušeností se zvládnutím opravdu velkých rozdílů. Zároveň ale také máme dlouhou a silnou tradici tolerance a úcty ke svobodě každého člověka. Pokud se odvážíme vydat na cestu změn, stane se tato tradice velmi cennou a potřebnou devizou.

Petr Štulc, presbyter sboru Praha-Jarov

Z REGIONŮ

Slyš, jaká to libá píseň

Virtuosové ve středočeském kostelíku

Skladba amerického autora Williama Bradburyho se sice tradičně hraje a zpívá o adventu, její text ale dobře vystihuje, o co se snažíme v našem farním sboru ve Škvorci. Pomocí hudby rozdávat radost i těm, kteří by do kostela jinak cestu nenašli.

Stejně to bylo i 11. 8. 2020, kdy do našeho malebného kostelíku na návrší středočeské vsi nedaleko Prahy zavítali dva známí hudebníci – klavírista Lukáš Klánský a houslista Václav Hudeček. Zahráli nám skladby W. A. Mozarta, F. Chopina a A. Dvořáka a o přestávce koncertu se oba rozprávěli o tom, jak jako hudebníci prožívali těžké období koronavirových opatření, kdy nemohli vystupovat.

Ataké o tom, jak relaxují a jakou hudbu poslouchají. Leckoho možná překvapilo, že houslový virtuos Hudeček si rád pustí cokoliv, pokud je to dobrá muzika, zatímco o generaci mladší Klánský dává přednost hudbě klasické.

Koncertování obou hudebníků nám přineslo radost hned dvojnásobně. Nejenže se i v prázdninové době sešel plný kostel posluchačů, ale navíc se díky dobrovolnému vstupnému zas o něco blíže k realitě posunul náš sen – vrátit do kostela varhany, historický nástroj z druhé poloviny 18. století, který ještě před třiceti lety na kúru stával. Kromě adopcí varhanních píšťal, které se zčásti zachovaly, jsou právě benefiční koncerty jedna z cest, jak získat

finance na druhý život našich varhan. Děkujeme všem, kteří nás podpořili, vážíme si nejen pomoci individuálních dárců, ale také Úřadu městysu Škvorec, k jehož hybným silám evangelíci odne-

paměti patřili. A samozřejmě nesmíme zapomenout ani na dlouhodobý grant v rámci programu diakonické a rozvojové pomoci (DaRP) ČCE, bez něhož by naše snaha byla krajně obtížná.

S libými tóny souvisí také další milá zpráva z našeho sboru. Na Noc kostelů, k níž jsme se letos v červnu opět přidali, zavítal do našeho novogo-

tického kostelíka, kteří si evangelíci ve Škvorci na sklonku 19. století postavili, kampanolog (odborník na zvony) Jan Srovnal. Společně jsme vylezli do věže, provedli inspekci našeho zvonu a pořídili novou fotodokumentaci. Jsme rádi, že i podle názoru odborníka zvon, který roku 1893 kostelu věnoval místní sedlák Jan Šimek, vyžaduje jen drobnou údržbu a je jinak v perfektním stavu. Navíc jsme se od pana Srovnala dozvěděli, že škvorecký zvon je v širším okolí unikátní – má totiž na sobě kompletní „rodný list“ v podobě dedikačního nápisu, z něhož lze snadno vyčíst jeho vznik a původ.

S hudbou se ve Škvorci s létem neloučíme a již nyní připravujeme adventní koncert. Půjde opět o benefici ve prospěch obnovy varhan, na kterou všechny srdečně zveme. Věříme, že to opět bude „píseň o radosti“ a že s Boží milostí náš malý sbor dosáhne toho, že se z kúru varhanní píšťaly zase rozezvučí. Pokud byste se chtěli dozvědět více, podívejte se na náš web www.skvoreckearhany.cz.

Blahoslav Hruška,

Farní sbor ve Škvorci, foto: archiv sboru

Z REGIONŮ

Saša nezklamal

Sborový den v Černošíně

Letošní podzimní sborový den se začal plánovat za vzrušených koronavirových dní v květnu tohoto roku. Byl pro nás totiž natolik důležitý, že ani nejistota, co se v září bude konat a jestli vůbec něco, nás od něj nemohla odradit. V oněch jarních měsících jsme totiž prožívali osobní drama s člověkem, který se po pěti dlouhých letech zpátky do života vrátil z výkonu trestu v jedné ze západočeských věznic. Připravit pro něj zázemí, vyjednat dokumenty, nutné pro zaměstnání, s Úřadem práce Tachov, s napětím očekávat, jak se zotaví v primitivních podmínkách sborového domu v kazatelské

stanici v Lestkově. V tom všem jsme byli jako komunita sborů Černošín a Lestkov s obcí Olbramov a Lestkov společně.

Obě paní starostky Mirka Vlášková a Renata Šilingová se angažovaly v míře přesahující pracovní povinnosti a s velkou trpělivostí a porozuměním pro osud člověka. A Saša mě nezklamal a mnohé překvapil. Do práce obecního zaměstnance v Olbramově se pustil s vervou. Se stejným nasazením začal ve sborovém domě v Lestkově opravovat svůj skromný domov. Když se k němu na podzim nastěhovala družka s dcerou, již zde byly vlastnoručně vybudovány vodovodní rozvody, odpady ►

i veškerá sanita. Byli jsme proto rádi, že jsme na jaře podali žádost o podporu Nadace Divoké husy a 20. září se tak mohl konat benefiční den. Je totiž

pro koho energii vynakládat. Je tady rodina, která se s tím, co ji potkalo, snaží vypořádat a my můžeme jenom v pokoře přemýšlet, co bychom dělali

my, kdybychom byli na jejich místě, jestli bychom to zvládli aspoň z poloviny tak statečně.

Na sborovém dni 20. 9. 2020 v Černošíně jejich snažení podpořil host Martin Zikmund příspěvkem o výročí Jana Amose Komenského, pan výtvarník Jan Knap výstavou obrazů, paní režisérka Pecharová s divadelním souborem ZUŠ Planá a všichni návštěvníci tím, že přišli.

Celkový finanční výnos na místě byl bez pár drobných 18 000 Kč, které Nadace Divoké husy zdvojnásobí. Připočteny budou také platby na účet 2800714780/2010 do konce měsíce září. Jejich využití stejně jako další osudy Saši u nás můžete sledovat na adrese cernosin.evangelnet.cz.

Juliana Hamariová,

*farářka sborů Černošín, Lestkov a Stříbro
a vězeňská kaplanka, foto: Juliana Hamariová*

ZPRÁVY ZE SYNODU

Proběhlo 2. zasedání 35. synodu

Synod v čase koronaviru

V pátek 18. 9. se v Komunitním centru Matky Terezy v Praze-Háji konalo 2. zasedání 35. synodu Českobratrské církve evangelické. Původní, květnový termín byl z důvodu koronavirové krize zrušen, epidemiologická opatření ovšem ovlivnila i konání synodu v náhradním termínu. Synodálové měli povinnost mít po celou dobu jednání nasazenou ochranu dýchacích cest, v hlavním sále bylo zakázáno konzumovat jídlo i nápoje. Synodu se účastnilo 72 z celkového počtu 74 delegátů.

Po zahájení a procedurálních záležitostech proběhlo seznámení s hlasovacím zařízením, které velmi urychlilo následující volby. V doplňovací volbě do církevní pastýřské rady – náhradníci z řad laiků, byli zvoleni: Pavel Balusek (FS Zlín) a Dana Píknová (FS Brno II). V doplňovací volbě do oblastní pastýřské rady I byl jako náhradník

s právnickým vzděláním zvolen Jakub Drápal (FS Praha-Braník).

Jako revizoři hospodaření povšechného sboru byli zvoleni: Jiří Groll, Jakub Šilar, Tomáš Vostřák a Pavla Svobodová. Jako náhradníci byli zvoleni Martin Svatoš, Miriam Kalhousová, Jan Mašek a Vratislav Jonáš Kubínek. Členem Investičního fondu byl zvolen Daniel Fojtů, náhradníkem pak Tomáš Vostřák.

Delegáti Leuenberského synodu a celocírkevní farář pro menšiny

Ve volbě delegátů Leuenberského synodu byli zvoleni kazatelé Jana Hofmanová a Jiří Šamšula, jako náhradník pak Radmila Včelná. Laickými delegáty byli zvoleni Aleš Zapletal a Daniela Hamrová, jako náhradník Adéla Rozbořilová.

Jako celocírkevní kazatel pro humanitární aktivity, menšiny a lidi sociálně vyloučené byl zvolen farář Mikuláš Vymětal, který bude v období 2020–2023 pracovat na plný úvazek.

Vedoucí tajemník ÚCK Jaromír Plíšek podal v rámci rozpravy o předložených zprávách dva urgentní návrhy, týkající se rekonstrukce ubytovacích prostor v přední budově Husova domu v Jungmannově ulici v Praze. Vzhledem k tomu, že plánovaná rekonstrukce v režii nového nájemce přerušila koronavirová krize, ústřední církevní kancelář se rozhodla ujmout se rekonstrukce vlastními silami, a to včetně převzetí finanční odpovědnosti ve výši 15 mil. Kč. Prvním návrhem je usnesení synodu, které ukládá synodní radě předložit třetímu zasedání 35. synodu projekt rekonstrukce spolu s informací o aktuálním stavu jeho realizace. Druhý návrh praví, že synod uděluje synodní radě souhlas se sjednáním úvěru na financování rekonstrukce. Synod oba návrhy schválil.

V rámci rozpravy proběhla větší diskuse o příloze ke zprávě SEM, ve které byla podána informace o aktivitách SEM – Přátelé Herlíkovic na opravě chalupy Kunzárna. Právní komise synodu doporučila, aby k obsahu přílohy podala synodní rada informaci a komise navrhuje přílohu nepřijmout. Informaci podal Vladimír Zikmund. Vysvětluje záměr synodní rady rekonstruovat Kunzárnu jako součást celého areálu Horského domova, současně se nebrání spolupracovat s SEM – PH za podmínek vzájemného respektu. Jiří Bureš vyzdvihl úsilí Jana Kirschnera, předsedy pobočného spolku Přátelé Herlíkovic, kterému se podařilo sehnat velké množství peněz na opravu horské chalupy Kunzárny a zasloužil se o mnoho dobré odvedené práce i na opravách dalších budov, např. herlíkovického kostela. Na základě návrhu Jiřího Bureše synod schválil poděkování Janu Kirschnerovi i celému spolku SEM Přátelé Herlíkovic za jejich dobrovolnickou práci na rekonstrukci budov v Herlíkovicích.

Personální fond a hlavu vzhůru

V rozpravě o hospodářských věcech se hovořilo zejména o předpokládané výši odvodů do Personálního fondu do r. 2030. V některých příspěvcích

se zmiňuje nereálnost navržených čísel. Zazněl názor, že navržená výše odvodů by byla v budoucnosti likvidační pro velký počet sborů a znamenala by propuštění mnoha farářů. Byl podán také návrh, aby bylo přijato opatření, zohledňující zhoršení ekonomické situace vlivem koronavirové krize, a aby synodní rada do listopadu předložila nový návrh rozpočtu na rok 2021 s výhledem na tři roky. Návrh odvodů do PF měl ale i své zastánce. Jiří Bureš upozornil na trend vzrůstající výše vybraného saláru a dodal, že církev má v tomto ohledu velký

potenciál. Vyjádřil podporu synodní radě s kampaní „5 % a hlavu vzhůru“. Právník ústřední církevní kanceláře Adam Csukás upozornil na existenci strategického plánu církve, který ukládá synodní radě přijímat i nová opatření pro zjednodušení provozu církve. Člen synodní rady Jiří Schneider připomněl blížící se konec finanční pomoci státu i fakt, že poté, co vyplácení finančních náhrad skončí, bude mít církev „omezený manévrovací prostor“. Byl přijat pozměňovací návrh hospodářské komise na odstranění tolerancí u indikativní výše odvodů pro třetí až pátý rok. Nakonec byl návrh metodiky pro stanovení výše odvodů do PF a navržené částky na následující dva roky, indikativní hodnoty na další tři roky a ilustrativní výhled odvodů na následujících pět roků jako celek schválen. Rovněž byl schválen předložený systém financování povšechného sboru.

Jako další bod se projednávalo rozšíření rámce působení Nadačního fondu Evangelické dílo, které bylo v hlasování schváleno. Naopak neprošel návrh na zmrazení výše celocírkevních repartic. Byla schválena výše celocírkevních repartic pro r. 2021 ve výši 8 milionů Kč.

Synod také schválil prodej pozemku ve Vinohradech a možnost prodeje pozemku v Praze- ▶

-Modřanech, pokud se na pozemku nepodaří realizovat stavbu nové budovy Evangelické akademie.

Synod schválil sloučení FS v Kovanci s FS ČCE v Mladé Boleslavi k 1. 1. 2021, a to v souladu s dohodou o sloučení, schválenou konventem Poděbradského seniorátu. Podobně bylo schváleno sloučení FS v Duchcově s FS v Teplicích, a to od 1. 10. 2020 v souladu s usnesením konventu Ústeckého seniorátu. Rozhodnuto bylo také o sloučení sborů v Chvaleticích a v Přelouči, nejpozději k 1. 1. 2022.

Synod projednával přípravu rozhovoru a stanovisko ČCE k otázce manželství dvou lidí stejného pohlaví. Byl slyšet názor, že podle Písma je manželství pouze pro muže a ženu, schválením manželství pro lesby a gaye by byla „otevřena Pandořina skříňka“. Synodní senior upřesnil, že komise nebyla ustanovena proto, aby zvrátila přístup církve na jednu či druhou stranu, ale aby ukázala, že tuto otázku bere církev vážně a učíme se o ní mluvit bez předsudků. V hlasování byl návrh většinou přítomných přijat.

Nový zpěvník i podoba modlitby Páně

Pavel Hanych, manažer projektu přípravy nového evangelického zpěvníku, informoval o aktuálním stavu a výhledu prací. Podle jeho zprávy je aktuálně zpracováno více než 700 písní, pokročily i práce na varhanních a kytarových doprovodech. Náročnou oblastí je otázka autorských práv. Zpěvník by měl být vydán do konce roku 2021. Počítá se i s elektronickou verzí (kytarové doprovody, chorálníky) a mobilní aplikací.

Synod se také zabýval otázkou modlitby Páně. Nově by kromě znění, schváleného jedním z předchozích synodů, mělo být do nového zpěvníku zahrnuto i dříve navržené ekumenické znění modlitby Otčenáš. Tento návrh byl schválen.

Projednávaly se také nové liturgické formuláře. V rozpravě promluvil nejdříve David Balcar. Podle jeho slov se na liturgických formulářích udělala spousta práce a mrzelo by ho, kdyby toto úsilí nyní přišlo vniveč. Daniel Ženatý popsal genezi nových formulářů. Chápe je jako doplňky k nové agendě,

kteřá se schvaluje po částech, tak jak je obnovována. Hlasováním byly přijaty všechny formuláře (I–III) stejně jako možnost zapracovat podněty a připomínky do textu formulářů. Kromě toho byl také schválen formulář pro instalaci a vyslání učitele teologie.

Hlasování o vydání audionosiče s varhanním doprovodem písní z EZ předešla poněkud kuriózní situace: Jak potvrdil Martin Balcar, databáze varhanních doprovodů již existuje, aktuálně jich není přes 220 písní. Nahrál je bez nároku na honorář Pavel Klinecký a jsou volně přístupné na soundcloudu ČCE (Ecirkev).

Synodní senior Daniel Ženatý připomněl, že právě z místa konání tohoto synodu, Komunitního centra Matky Terezy v Praze-Hájích, proběhly televizní přenosy bohoslužeb v nouzovém stavu, v němž byla ČR na jaře letošního roku. Jedna z bohoslužeb byla v režii ČCE a vedl ji právě Daniel Ženatý. Poděkoval proto bratrům a sestrám z římskokatolické církve za jejich vstřícnost a pohostinnost.

Synod pověřil synodní radu, aby zahájila změny církevního zřízení tak, že by v případě mimořádných událostí bylo možné ustavit mimořádný orgán, který by nahradil jedno jednání synodu se stejnými pravomocemi (vyjma volby SR).

Závěr synodu ovládla debata o Bratrské škole

V závěru programu synodu přichází na řadu odložená zpráva Evangelické akademie. Předseda synodu Jiří Gruber přečetl dopis manželů Slačákových, který vyznívá k Bratrské škole i přístupu synodní rady velmi kriticky. Poukazuje na nevhodné chování paní ředitelky, vyhocenou situaci ve škole a odchod řady pedagogů i dětí. V rozpravě

se ozvalo několik znepokojených synodálů, kteří žádali vysvětlení. To podal Jiří Schneider, který zrekapituloval kroky, učiněné v této věci synodní radou. Setkání synodní rady s učitelkami bylo otevřené, nikoliv na pozvání, a uskutečnilo se již třetí den od momentu, kdy synodní rada obdržela petici rodičů. Synodní rada požádala psychologa Ivana Ryšavého, aby ve škole provedl krizovou intervenci. Mezitím Helena Wernischová oslovila Českou školní inspekci, která ji odkázala na Inspektorát práce. Podle toho je nutné, aby došlo k podání podnětu ze strany poškozených, k čemuž dosud nedošlo. Synodní rada také navrhuje novou volbu členů školské rady. Sněkolika poznámkami vystoupil také Daniel Ženatý, který zdůraznil, že synodní rada brala konflikt velmi vážně a nic „nezametla pod koberec“. Helena Wernischová se ohradila

vůči „dojmologiím“, které se pohybují online prostorem. Komentuje také právní stránku věci. Incident byl projednáván školskou radou a nebyl posouzen ani jako přestupek. Poznamenala, že ani ona ani synodní rada nezastírají pochybení ředitelky školy. Ve vztahu k článku Deníku N, který se situaci v Bratrské škole věnoval, probíhá trestněprávní řízení – ředitelka podala podnět na státní zastupitelství, v současnosti jej řeší policie. V hlasování pak synod zamítl zřízení samostatné komise a zprávu Evangelické akademie vzal na vědomí.

Příští zasedání synodu se uskuteční v roce 2021 ve Svitavách, jak bylo řádně schváleno. Rovněž bylo rozhodnuto o datu a místu čtvrtého zasedání 35. synodu v r. 2022 – bude se konat 19.–21. 5. 2022 v Praze.

ARo, foto: ARo

MLÁDEŽ

Setkání předsedů seniorátních odborů mládeže

Školení v Horní Krupé

Již potřetí se konalo setkání členů Celocírkvního odboru mládeže a předsedů jednotlivých seniorátních odborů mládeže. Jedná se o speciální prostor pro sdílení úspěchů i neúspěchů, které organizátory při práci s mládeží potkávají. Tohoto setkání se zúčastnili zástupci osmi seniorátů, za organizátory tři členové Celocírkvního odboru mládeže a dorazili také dva zaměstnanci oddělení mládeže ústřední církevní kanceláře.

Letošní porada se konala 4.–6. září v sborovém areálu v Horní Krupé na Vysočině. Po společné večeři účastníci vybrali témata, kterým se chtěli o víkendů věnovat. Hlavním tématem bylo, jak o SOMu mluvit směrem ven, jak prezentovat jeho činnost a jak přivést lidi do členských řad. Pro následující roky si organizátoři vytyčili úkol připravit „předsednickou kuchařku“, ve které

budou sepsány praktické rady a návody pro práci s mládeží.

V sobotu bylo na programu dne několik workshopů. Účastníci se například učili pískat na prsty, byli zasvěceni do grafické facilitace, sdíleli tipy pro lepší koncentraci mysli. Referent oddělení mládeže Petr Kubičko pak ve svém semináři přítomným poradil, jak setkání mládeže správně vyúčtovat.

ARo, foto: ARo

ŠKOLSTVÍ

Rodiny našich žáků potřebují perspektivu

S Kamilou Viktorovou o školách Diakonie, jejich přesahu do sociálních služeb i o tom, jak chápat milosrdenství let dopředu

Dvacet let řídí Kamila Viktorová diakonickou školu Rolníčka v Soběslavi. Vedle toho koordinuje práci všech škol Diakonie, které dohromady působí na sedmnácti místech naší republiky, od Chebu až po Ostravu. Může tedy poskytnout celkový pohled na to, jak si dnes diakonické školy stojí.

Diakonie o sobě říká, že je jednička ve speciálním školství. Co to znamená?

Mezi nestátními zřizovateli speciálních škol je Diakonie největší. Dále si jedničku zasloužíme za to, že si žáky nevybíráme. Přijímáme i děti s těžkým postižením nebo s komplikovanými poruchami chování. Jdeme také za rodinami: Školy nebo jejich pobočky zakládáme v místech, kde jsou potřeba, aby rodiče s dětmi nemuseli příliš daleko dojíždět. Každá rodina má dnes sice auto, ale dovážet každý den děti 20 kilometrů je pro řadu našich rodičů finančně na hraně.

Proč se na vás rodiče obracejí? Česko má málo míst ve speciálních školách?

Ve státních školách je asi míst dostatek, my se ale specializujeme na děti a žáky s těžkými kombinovanými vadami a autismem, kteří jsou někdy z různých důvodů odmítáni. To mně se nestalo, že bych nějakého žáka odmítla. A tak to dělají i koleyně. Prostě chceme rodinám pomoci. Někdy se na nás obracejí rodiče, kteří už zkusili jinou školu a my jsme pro ně až druhá šance. Doufají,

že ty problémy, které jejich dítě má, u nás zvládneme lépe. Bývá to často obtížná výzva.

Liší se diakonické školy ještě v něčem dalším?

Za tu svou mohu říct, že nabízíme přesah do sociálních služeb. Rodičům tříletého dítěte, které přijímám do mateřské školy, nabízím perspektivu na 20 let dopředu. Žák projde školkou, základní školou, střední školou a potom se postaráme o to, aby našel místo v chráněném bydlení nebo chráněných dílnách či dalších sociálních službách. Pro rodiny handicapovaných dětí je nesmírně důležité mít představu o tom, co za těch 20 let bude a že jim někdo pomůže. Proto nabízíme celou škálu služeb, zaměřenou také přímo na rodiče. Nově je to například terénní odlehčovací služba: Asistent přijede do domácnosti a převezme starost o handicapovaného člena rodiny. Ostatní mohou vyrazit do kina nebo kamkoliv jinam. Rodinám nabízíme i odbornou psychologickou pomoc. To vše nám pomáhá prolomit jistou obavu, kterou každý z instituce nazvané „škola“ má – a mívají ji i naši rodiče. Bojí se třeba, aby škola nezjistila, že v jejich rodině není úplně všechno v pořádku. Máme opravdu hodně žáků z rodin neúplných nebo sociálně slabých. Ale my je nechceme známkovat nebo hodnotit. Chceme jim pomoci.

V Diakonii původně školy a sociální služby fungovaly pod jedním vedením. Z nařízení zákona se pak obojí muselo oddělit. Není to škoda?

Podle mého názoru šlo o špatný krok. S oddělením škol a sociálních služeb už nic neuděláme, protože tak to prostě zákon chce. Jako ředitelé diakonických škol se teď ale snažíme se sociálními službami Diakonie spolupracovat. V Rolničce jsme spolupráci udrželi vždy, ale nebylo to snadné, museli jsme probrat spoustu záležitostí. Rodiny, kterým pomáháme, z naší spolupráce ale vyloženě profitují. Myslím, že je to správný model, ke kterému bychom se měli v Diakonii vrátit. Už se to také částečně děje.

V čem jsou největší rozdíly mezi diakonickou školou a střediskem, které poskytuje sociální služby?

Jedná se o dva druhy práce, dva obory, které mají jiný přístup, jiné požadavky, předpokládají jiné vzdělání. Když to popíšu konkrétněji, mívají žáci po přechodu do sociálních služeb trochu problém, protože jsou zvyklí, že my učitelé ve školách se o všechno staráme. Máme přesně určeno, co a kdy

Diakonické školy jsou nestátní zařízení, financované z prostředků ministerstva školství, které je možno použít pouze na neinvestiční výdaje. Na investice (rekonstrukce, nákupy vybavení, dražší než 40 tisíc Kč) si musíme získat finanční prostředky sami. I z tohoto důvodu se v našich školách platí školné, a to v různé výši – od 300 korun měsíčně po 1500 korun. Všechny naše speciální školy jsou zaměřeny na děti s těžkým zdravotním postižením. Výjimku tvoří školky v Chebu a v Soběslavi, které poskytují běžné předškolní vzdělávání – s možností individuální integrace dětí s postižením.

se žák naučí, staráme se o to, aby celý den byl něčím aktivizován. Sociální služby staví na větší volnosti a přání klientů. V tom je asi ten největší rozdíl. Pokud chceme naše žáky připravit třeba na přechod do chráněného bydlení, musíme je už ve škole navýkat na větší samostatnost. Jako učitelé se přitom musíme sami učit, že nemáme na všechno za naše žáky myslet.

Co vás přivedlo do Diakonie, do školy Rolnička?

Vystudovala jsem speciální pedagogiku, pracovala jsem dohromady 11 let ve státní škole, tehdy se jí říkalo pomocná. Po druhé rodičovské dovolené jsem si uvědomila, že se mi tam moc nechce vracet. A náhodou jsem se dozvěděla, že někoho hledají v Rolničce. Nastoupila jsem jako třídní učitelka, do roka jsem se stala ředitelkou.

Nelitovala jste někdy toho přestupu?

Nikdy. Hned po nástupu byl znát rozdíl: Přišla jsem mezi kolegy, kteří byli na první pohled zajímaví. Dělalí všechno trochu jinak, než jak jsem byla zvyklá. Byl zrovna listopad, celá škola se chystala na události spojené s Vánoci. Líbilo se mi nadšení lidí a přesah někam dál...mimo budovu školy. Jistě, se mi některé věci nelíbily. S dětmi se ve škole hodně hrálo a povídalo. Já byla přesvědčena, že dokážou víc. Musela jsem trochu proboužovat, aby se víc učily číst, psát a počítat. Nakonec se podařilo nároky zvýšit, a přitom zachovat to původní, „rolničkové“ prostředí. Takže já jsem v Rolničce moc

ráda. Není to jen zaměstnání, je to můj život ve společenství lidí, se kterými mě to baví a dává mi to smysl. Podle mého také díky tomu, že se vědomě hlásíme ke křesťanským hodnotám.

To má takový vliv?

Myslím, že ano. Zvláště od doby, co jsme ty hodnoty výslovně zformulovali, diskutujeme o nich a každý zaměstnanec se s nimi seznámí. Čím dál víc učitelů to vnímá jako něco, co je tady navíc, co se jim líbí, je to taky důvod, proč tady chtějí pracovat. I když se ke křesťanství nehlásí. ▶

Pro nezasvěcené připomeňme, že ty hodnoty jsou pojmenovány jako milosrdenství, fortelnost, společenství a naděje. O které z nich se ve vaší škole diskutuje nejvíc?

O milosrdenství. Byl to pro nás nejhůře uchopitelný pojem. Každý si pod ním představoval něco jiného. Já nalézám milosrdenství třeba v situacích, kdy se

nabízí z hlediska takové té běžné spravedlnosti tvrdší řešení... Když se jako ředitelka v takové situaci octnu, vždy si na milosrdenství vzpomenu. Jde možná také o to méně hodnotit a soudit a více chápat a podpořit. Milosrdenství v sobě člověk musí hledat, samo nepřijde.

připravil Adam Šůra,

foto: archiv Diakonie Rolnička

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Betlém v novém

Klobouky u Brna zdobí nová moderní budova pro lidi se zdravotním postižením

Ke svým třicetinám si Diakonie Betlém nadělila velký dárek, a to právě v místě, kde před třiceti lety začínala. Historie jejích počátků ale sahá hlouběji do minulosti a je neodlučně spjata s místním evangelickým sborem.

Vedení každého podniku si zakládá na tom, aby sídlilo v dostatečně reprezentativních prostorách. Výjimku představovala Diakonie Betlém. Vznikla v Kloboukách u Brna, odkud donedávna úřadoval také její ředitel. A zatímco v okolních obcích časem rostly odbočky kloboucké Diakonie, vzdušné, moderní, špičkově vybavené, ředitel Petr Hejl tomu všemu velel ze stavebního kontejneru. V dalších kontejnerech pracovala účtárna i úsek fundraisingu.

Časy se však mění. A tak před dvěma lety se pan ředitel spolu s dalšími ze svého původního kontejnerového sídliště odstěhoval. „Bohužel nikoho nenapadlo zaznamenat, v jakých podmínkách jsme po léta pracovali,“ říká Jana Lexová, členka správní rady a vedoucí klobouckého fundraisingu. Stavební buňky dnes stojí ve stínu nového Domova

Betlém s dvěma samostatnými domácnostmi pro šest obyvatel a dvěma maličkými garsonkami pro odlehčovací službu. Kloboucká Diakonie tento objekt otevřela letos, právě v třicátém roce své existence. A jubileum oslavila v evangelickém kostele hned naproti. Hráli a zpívali přitom hudebníci Hradišťanu pod vedením Jiřího Pavlici.

Komu služba vlastně patří?

Kloboucká Diakonie působí v širokém okolí. Její kořeny jsou ale neodmyslitelně spjaty s Klobouky u Brna a sahají hluboko do minulosti, až do doby před druhou světovou válkou. Tehdy si v Kloboukách postavili letní sídlo zámožní manželé Odstrčilovi. Smysl pro dobročinnost jim nebyl cizí. V časech velké hospodářské krize prý pan Ludvík Odstrčil vymýšlel kolem svého domu různé stavební úpravy jen proto, aby dal místním nezaměstnaným řemeslníkům práci a výdělek. Spolu s manželkou založili dobročinnou nadaci, do které vložili jak své letní sídlo, tak okolní pozemky.

Prehistorie kloboucké Diakonie pak pokračovala o mnoho let později. Nadace zanikla a bývalá vila manželů Odstrčilových sloužila jako školka, dětský domov, a nakonec jako skladiště. To už se psala

osmdesátá léta minulého století. Obec Klobouky se chystala vilu prodat jednomu velkému státnímu podniku. Jenomže co se nestalo. Pohled do vlastnických listin ukázal, že s domem i přilehlými pozemky nakládá obec neoprávněně. Jak vyplývalo z dokumentů, nic z toho jí nepatří – právoplatným vlastníkem je místní evangelický sbor. Úřady podle toho musely jednat a členové evangelického sboru se po zvažování různých variant rozhodli nově nabytý majetek využít pro pobytovou sociální službu.

Až do roku 2006 služba fungovala komunitně: lidem s handicapem pomáhali převážně mladí svobodní lidé, kteří v klobouckém Betlémě i bydleli. Tento model však znemožnil nový zákon o sociálních službách. Od té doby funguje kloboucká Diakonie jako standardní sociální služba.

Zábava je tu pořád

Budova nového Betléma vyrostla a letos otevřela hlavně proto, že bývalá vila manželů Odstrčilových přestala vyhovovat zvyšujícím se nárokům. Chodby tu byly úzké, takže jimi proti sobě nemohli projet dva lidé s vozíky. Výtah do druhého

patra stojí mimo budovu, což je také vážný limit. Teď jsou v budově nejen dostatečně prostorné chodby a výtah, ale klienti neschopní vlastního pohybu se mohou kamkoliv dostat pomocí stropního zvedacího systému – ve stropu všech ložnic s hygienickým zázemím jsou zabudovány kolejničky a v těch se pohybuje nosné zařízení, kterým lze člověka pohodlně transportovat z jeho postele až do vany v koupelně.

Klienti, kteří žili ve staré vile desítky let, si samozřejmě musí na nové zvykat. „Vyzírám do jídelny a skončím u sebe v pokoji,“ směje se paní Magda. „Orientovat se v tom novém baráku, to je hrůza. Ale ve vile už to bylo moc opotřebované. A celkově se mi tady líbí.“ Výsledky práce klientů si člověk může prohlédnout v krámku, který se nachází v jednom ze sklepů, vyhloubených do stráně místního parku. Nevyrábí se samozřejmě jenom v Kloboukách, ale i na dalších místech, kde Diakonie Betlém působí. Nedávno se všich-

Domovy kloboucké Diakonie

Domov Betlém, Klobouky U Brna

Domov pro lidi se zdravotním postižením

- Odlehčovací služby

Domov Narnie, Morkůvky

- Týdenní a denní stacionář pro děti se zdravotním postižením

Chráněné bydlení Mirandie, Brumovice

- Chráněné bydlení pro dospělé osoby se zdravotním postižením

Chráněné bydlení Arkénie, Brumovice

- Chráněné bydlení pro dospělé osoby se zdravotním postižením

Sociálně terapeutické centrum Radost, Brumovice

- Sociálně terapeutické dílny

Sociálně terapeutické centrum Radost, Hustopeče

- Sociálně terapeutické dílny
-

ni pracovníci chráněných dílen a ergoterapie vydali pro inspiraci na výlet do soběslavské Diakonie Rolníčka.

A co bude se starou vilou, kde Diakonie Betlém začínala? Po nutných úpravách tu mají vzniknout další lůžka pro odlehčovací službu. Sloužit by měla rodinám, které pečují o blízké se zdravotním postižením či o seniory, aby si mohly od náročné péče jednou za čas odpočinout. Službu by měli využívat místní. „Předpokládám, že bude sloužit hlavně seniorům,“ říká Jana Lexová.

Adam Šůra, foto: Diakonie

JUBILEUM

350. výročí úmrtí Jana Amose Komenského**Ohlédnutí za životem a dílem učitele národů**

Jan Amos Komenský, latinsky Comenius, pochází z jihovýchodní Moravy, z rodiny patřící k Jednotě bratrské. Narodil se 28. 3. 1592 uherskobrodskému měšťanovi Martinovu Komenskému a jeho ženě Anně. Otázka rodiště je sporná: uvádí se Nivnice nebo Uherský Brod. Rod Komenských pocházel z blízké vesnice Komňa (podle které se pak nazýval a kde byl zřejmě Martinův otec Jan Segeš fojt čili rychtář). Manželé Komenských měli kromě jediného syna Jana ještě čtyři starší dcery: Kateřinu, Markétu, Lidmilu a Zuzanu. Biblické jméno Amos (starozákonní prorok z 8. st. př. Kr.) získal JAK v Přerově při prvním svěcení pro duchovní službu, před odchodem na zahraniční studia v roce 1611.

Dětství zřejmě trávil v obou zmíněných místech jihovýchodní Moravy a roku 1598 začal v Uherském Brodě navštěvovat bratrskou školu. Když však 1604 mladému Komenskému zemřeli oba rodiče i sestry Lidmila a Zuzana (patrně na nějakou epidemii), byl svěřen svými poručníky do výchovy otcovy sestry Zuzany Nohálové, žijící se svým manželem Martinem ve Strážnici. Pohraniční Strážnice, patřící tehdy rodu Žerotínů, byla však 5. května 1605 přepadena a vypálena uherskými bockajovci, stoupenci sedmihradského protestantského vévody Štěpána Bočkaje, bojujícího proti Habsburkům. Protože teta se strýcem přišli o majetek, vrátil se Komenský ke svým poručníkům a starším sestrám. Uherský Brod a Nivnice opustil definitivně asi počátkem r. 1608, kdy se stal žákem bratrské latinské školy v Přerově. V tomto významném moravském cen-

tru Jednoty si všiml chlapcova nadání správce školy a bratrský biskup Jan Lánecký (Lanecius) a ten na něj patrně upozornil i majitele panství Karla st. ze Žerotína, mocného předáka moravských evangelíků.

O budoucím osudu Komenského rozhodl nejen jeho talent, ale též potřeba Jednoty zajistit si vzdělaný kněžský dorost. Proto byl vyslán na zahraniční studia na kalvinisticky orientované

vysoké školy v Německu, kde strávil tři roky. Nejprve pobýval na akademii v nasavském Herbornu, kde se sblížil zvláště s mladým profesorem Janem Jindřichem Alstedem, požadujícím shrnutí vědění v jeden přehledný systém, a také s Janem Fischerem Piscatorem, hlásajícím víru v konečné vítězství pravdy, spojené ovšem s druhým příchodem Kristovým a nastolením jeho tisíciletého království Božího (tzv. chiliasmus). Za své prázdninové cesty 1613 se dostal Komenský poprvé do Nizozemí,

jehož kultivované a svobodné prostředí mu učarovalo na celý život. Ve studiích pokračoval na univerzitě v Heidelbergu, v hlavním městě kalvinistické Falce. Ze zdejších učitelů zapůsobil na Komenského nejvíce David Pareus svým učením o smíření církvi (irenismus) a o nutnosti odstranit války jako překážky lidské blaženosti.

Po návratu na Moravu 1614 začal Komenský učit na přerovské škole a roku 1616 byl vysvěcen na bratrského duchovního. Díky svým encyklopedickým a vlastivědným zájmům se dostal tehdy do těsného kontaktu se svým mecenášem Karlem st. ze Žerotína. V jazykově a konfesijně smíšeném severomoravském Fulneku na panství bratrského šlechtice Jana Skrbenského z Hříště založil Komenský i rodinu – v létě 1618 se oženil s Magdalenou Vizovskou, s níž měl dva synky (narozené asi 1619, resp. 1621/22, jména neznáme), kteří umřeli i se svou matkou na jaře 1622 (patrně následkem epidemie). Počátek fulneckého pobytu byl pro něj obdobím osobní pohody, úspěšné pedagogické i tvůrčí práce. Mezitím vstoupily do života Komenského dramatickým způsobem politické a válečné události nadcházející třicetileté války. Podobně jako většina Jednoty bratrské podporoval české stavovské povstání proti katolickým Habsburkům a zřejmě se počátkem roku 1620 zúčastnil vítání nového českého krále Fridricha Falckého v Olomouci. Porážka českých a moravských evangelických stavů v bitvě na Bílé hoře 8. 11. 1620 poznamenala však i jeho osudy. Na přelomu let 1621/22 byl nucen z obav o svoji svobodu a život opustit Fulnek a ukrývat se pak na různých místech severní Moravy.

Nový útulek poskytl ovdovělému Komenskému na podzim 1622 východočeský Brandýs nad Orlicí, který se stal – pod ochranou majitele panství Karla staršího ze Žerotína – dočasným útočištěm vedení Jednoty bratrské. Zde, jako později mnohokrát, překonával Komenský depresi z životních porážek horečnou aktivitou. K překonání psychické krize přispěl určitě 1624 i nový Komenského sňatek s Dorotou Cyrillovou, dcerou biskupa Jednoty bratrské

Jana Cyrilla. Zesílené pronásledování evangeliků přimělo Komenského rodinu přesídlit koncem 1626 na bezpečnější místo – na zapadlý zámek bratrské rytířské rodiny Sadovských ze Sloupna v Bílé Třemešné u Dvora Králové. Pro Komenského vývoj bylo tehdy důležité studium v bohaté zámecké knihovně v nedalekých Vlčicích i seznamování s evropskou reformní literaturou (E. Bodin, Ratke, Vives, Campanella, F. Bacon). Mezitím Valdštejnovo vítězství nad Dány v Německu a na Moravě upevnilo postavení císaře natolik, že se rozhodl vyřešit definitivně českou otázku v habsburský prospěch. Nová ústava Obnovené zřízení zemské legalizovala 1627 dědičnou moc Habsburků v českých zemích a katolictví prohlásila za jediné dovolené náboženství – doplňující císařský mandát pak nařídil v červenci 1627 nekatolickým stavům do šesti měsíců buď odejít ze země, nebo přestoupit ke katolictví. Výsledkem byla velká emigrační vlna, v jejímž rámci odešly v únoru 1628 do exilu společně také rodiny Komenských, Cyrillů a Sadovských.

Novým útočištěm se stalo Komenskému velkopolské Lešno, kde strávil ve třech pobytech celkem 19 let života. Zde žilo mnoho českých bratří již od 16. století a Lešno se nyní stalo pod ochranou mocného rodu Leszczyńských centrem exilové Jednoty, vybaveným i vlastní tiskárnou. V Lešně našel Komenský druhý domov i možnost rozvinout svůj talent a pracovní úsilí. Díky zde latinsky napsaným pracím, zejména moderním učebnicím a pansofickým spisům, získal Komenský evropskou proslulost.

Mimořádnému ohlasu se těšilo Komenského dílo v anglickém protestantském prostředí, které v něm vidělo vhodného reformátora anglické, ale i evropské vzdělanosti. Komenský přijel do Londýna 21. 9. 1641 a svůj necelý roční pobyt využil k intenzivním pracovním diskusím i k vytvoření nápravné koncepce, v níž se počítalo i se zřízením celosvětové akademie učenců *collegium lucis* (která měla být zřízena původně právě v Londýně). Bohužel plány Komenského a jeho druhů vzaly za své po vypuknutí občanské ►

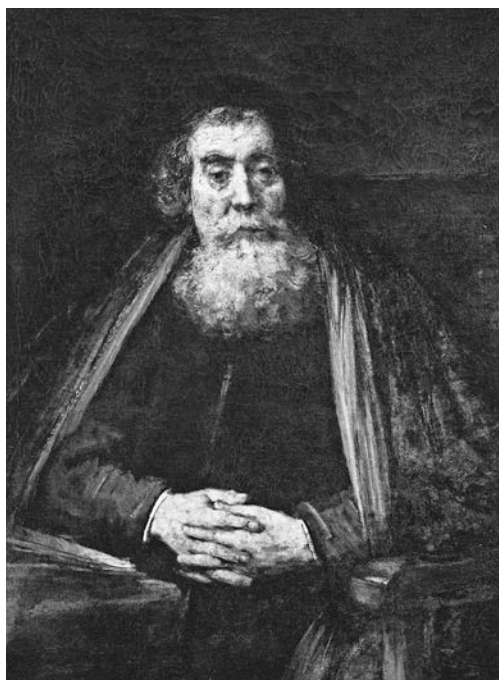
války v lednu 1642, která rozdělila i pracně budovaný tábor Komenského patronů. Padesátiletý Komenský stál tehdy na vrcholu tvůrčích sil a o jeho práci byl v Evropě značný zájem. Od samotného kardinála Richelieu dokonce dostal pozvání do Paříže. Jako protestant, i s ohledem na vojenskou sílu Švédska, které jako jediné mohlo reálně zvrátit středoevropské poměry ve prospěch českých evangelíků, se rozhodl pro nabídku nizozemského velkoobchodníka a mecenáše Ludvíka de Geera, který měl úzké vazby na švédskou politickou špičku.

A tak v červnu 1642, ve společnosti Johna Duryho a svého pomocníka a pozdějšího zetě Petra Figula, odplul z Anglie do Nizozemí, kde se při své již třetí návštěvě sešel k rozhoovorům s přáteli na leidské univerzitě a také s René Descartem. Odtud pokračoval přes Brémy, Hamburk a Lübeck za Ludvíkem de Geer do švédského Norrköpingu, kam dorazil 19. 8. 1642. Na zámku v Örebro se sešel také s mladou královnou Kristinou a vyvrcholením jeho švédského pobytu bylo čtyřdenní jednání s mocným kancléřem Axelem Oxenstiernou ve Stockholmu, jenž projevil velký zájem o Komenského pedagogické reformní návrhy, ale hlavně se mu od „orla severu“ dostalo ujištění, že Švédové na poražený český národ nezapomenou.

Komenský však – s ohledem na náboženskou řevnivost ve Švédsku – volil v říjnu 1642 raději klidnější místo pobytu v pobaltském Elbinku (Elbląg), kontrolovaném tehdy ovšem Švédy. Ve švédských službách strávil následujících šest let, během nichž se v Elbinku Komenského rodina rozrostla o další dvě děti – Zuzanu (*1643) a Daniela (*1646). Komenského hlavním úkolem bylo psát učebnice, ale jeho skutečný zájem se stále více upíral k hlavnímu všenápravnému dílu, *Obecné poradě o nápravě věcí lidských*. Tím a také svou účastí při pokusu o politické a náboženské smíření v Polsku v září 1645 na mírovém kolokviu v Toruni však proti sobě vyvolal nelibost de Geera i Švédů, v jejichž politickém zájmu byla nestabilita, a ne mír v Polsku.

Ochlazení Komenského vztahů se Švédskem (patrně již při jeho druhém osobním jednání s kanc-

lěřem Oxenstiernou na podzim 1646) a zejména jeho volba prvním biskupem Jednoty bratrské v létě 1648 přiměly Komenského k návratu do Lešna, kde těsně po příjezdu zemřela 26. 8. jeho žena Dorota. Pohromou pro JAK byla i neblahá zpráva o uzavření vestfálského míru v říjnu 1648, který ponechal – navzdory švédským slibům – české země v područí Habsburků. Jan Amos dal tehdy průchod svému zoufalství ve vyčítavém dopise kancléři Oxenstiernovi, ve kterém zdůraznil české zásluhy o evropskou reformaci.

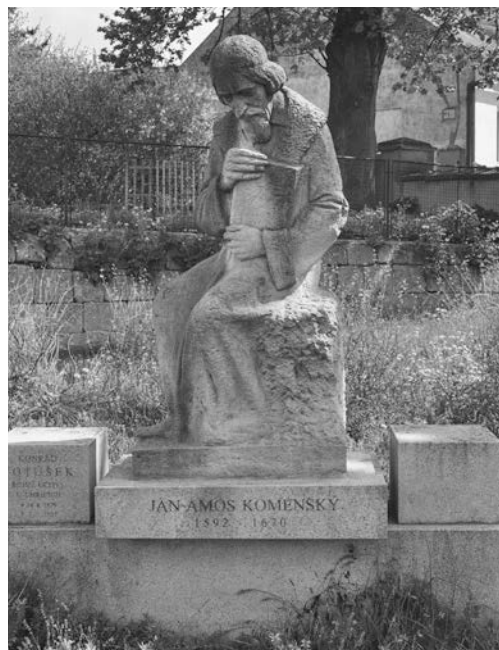
Portrét starého muže, Rembrandt van Rijn, 1665

Ale ani nyní se Komenského vitalita nedala zlomit neúspěchy. Aby zabezpečil rodinu, 17. 5. 1649 se v Toruni potřeťi oženil, a i jeho třetí manželka byla Češka, Jana Gajusová (s níž však již neměl žádné další děti). Neustávaly jeho kontakty se zahraničím, odkud se snažil získat pomoc pro český exil. Navzdory definitivnímu potvrzení vestfálského míru v lednu 1650 v Norimberku se rozhodla – nepochybně též pod Komenského vlivem – lešenská synoda čili bratrský sněm nerozpustit Jednotu bratrskou a udržet ji i do budoucna.

Za této nové situace přivítal Komenský pozvání sedmihradského protestantského knížecího rodu Rákócziů, aby se ujal reformy jejich latinské školy v Sárospataku (Blatném či Šarišském Potoce) nad řekou Bodrogem poblíž dnešních slovenských hranic. K jeho rozhodnutí přispěla nejen lákavá nabídka uplatnit vlastně poprvé své pansofické reformní práce v pedagogické praxi, ale také příležitost oživit kontakty s bratrskými exilovými sbory v Uhrách i pokusit se získat novou politickou podporu pro český exil a jeho zájmy. Po první cestě v dubnu-květnu 1650 se v říjnu 1650 do Sárospataku vrátil k trvalejšímu pobytu (následovala ho sem i jeho rodina). Zvelebil zdejší školu a napsal zde mnoho vynikajících, zvláště didaktických prací (*Škola hrou*, *Orbis pictus*). Těšil se přízni kněžny matky Zuzany Lórántffyové a zejména důvěře a podpoře mladšího sedmihradského knížete Zikmunda Rákócziho. Právě Zikmund Rákóczi se stal v očích Komenského a českého exilu vůbec novou nadějí a možným budoucím českým králem, který obnoví boj s habsburským „Antikristem“. Brzká smrt knížete Zikmunda v únoru 1652 i rostoucí závist a intriky ze strany rektora školy Jána Tolnaiho však Komenského pozici v Sárospataku začaly zhoršovat. Proto se rozhodl v červnu 1654 k návratu do Lešna.

Solidarita s Komenským a dalšími postiženými českými exulanty se projevila nabídkami pomoci ze Slezska, Braniborska, Švédska i Anglie. V dočasném útočišti ve Frankfurtu nad Odrou zastihlo Komenského v červnu 1656 pozvání Vavřince de Geera do Amsterdamu, kterému dal po zralé úvaze před ostatními nabídkami přednost. Do Nizozemí se dostal počtvrté v životě a tentokrát již natrvalo. Do Amsterdamu jej záhy následoval i zbytek rodiny. Čtrnáctiletý pobyt v Amsterdamu byl pro Komenského dobrou závěrečnou tvůrčího vzepětí (právě zde dokončil a vydal svá mnohá špičková literární a vědecká díla). Těšil se účtí i podpoře amsterodamských vládnoucích kruhů a sám považoval svobodnou Nizozemskou republiku za ideální státní uspořádání. Komenského osobní a pra-

covní pohodu však narušovaly četné polemiky s ideovými protivníky. Těžce nesl i pro něho bratrovražednou anglo-nizozemskou válku 1664–67 a pokračující náboženskou nesnášen-

socha J. A. Komenského před evangelickým kostelem ve Vanovicích

livost v Evropě. Proto se stále více obracel ke svým mírovým vizím, předpokládajícím smír s katolíky, a dokonce i s Turky. Jeho myšlenky a úsilí se však již vzdalovaly od reality tehdejší Evropy, ovládané mocenskými a ekonomickými zájmy. Ani v závěrečných letech života však nepřestával plnit své povinnosti bratrského biskupa a udržoval kontakt s vlastí i českým exilem (mj. také vydáváním svých českých knih). Zemřel v Amsterdamu 15. 11. 1670 uprostřed práce na nedokončeném díle ve věku 78 let a pohřben byl o týden později, 22. 11., v městečku Naardenu. Konečným zastavením Komenského dlouhé cesty se stal hrob v kostelíku valonské reformované církve, k níž měl zesnulý i jeho de geerovští patroni velmi těsný osobní vztah.

Jan Kumpera, historik a pedagog Západočeské univerzity v Plzni a člen plzeňského sboru Českobratrské církve evangelické

Tajemno pod prkny

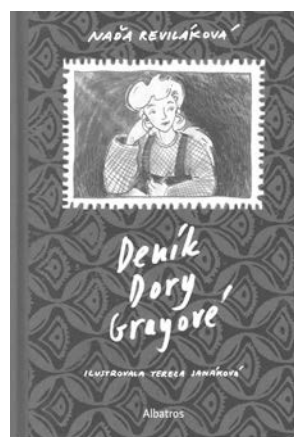
Stěhovat se z Prahy do nějakých Křečkovic? No to mě podržte! Kdo tohle kdy slyšel? Pro čtrnáctiletou Hanku, která nám příběh vypráví, se to zdá být nejdřív skoro nestravitelné. Z velkoměsta do nějaké přiblížené vesnice? A co škola?! I když spolužačky bývají pitomé, špitají si spolu, a když je Hanka míjí, „hlasitě ztichnou“(!), to se ale dá přežít. Pořád lepší než se stát žákem školy někde v buranově!

To je však jen začátek, civilní, a současný. V příběhu, který má dost málo uvěřitelné okolnosti, se ovšem s Hankou dostaneme o pěkný kus nazpět. Pořád Křečkovice – ale rozvíjí se tu kus židovské tragédie druhé světové války. Hanka totiž v tom venkovském domku, který je, jak se říká, zatím „v původním stavu“ a čeká na rekonstrukci, objeví na půdě skrýš a v ní krabici. A v krabici je hadrový medvídek s nadmíru lesklými očima a k tomu sešit nadepsaný slovy *Obraz Doriana Graye*. Je to deník, psaný, jak se ukáže, dívkou ve věku Hanky, čtrnáctiletou, kterou si Hana podle toho obrazu nazve Dora Grayová. A treť se.

Na první straně sešitu je datum: 15. února 1942. Deník Hanku uchvátí, jak by taky ne, a rodiče jsou velmi mile překvapeni, když jejich dcera po vzdorovitých řečech najednou ke Křečkovcům tak přilne, cesty do vsi sama vyvolává a tam, na půdě, se takzvaně učí. A čte a čte. Seznámí se přitom s Dořinou nejlepší kámoškou, židovkou Tyldou, s Poldíkem Bláhou, do kterého byla Dora zabouchnutá... Deník je psán tajuplně, Doře strašně moc záleželo na tom, aby jej nikdo neobjevil, není jasné, kam všichni jmenovaní zmizeli, kam zmizela Dora, která musela v létě 42 s celou rodinou z jejich milovaného domu kvůli nacistům prchnout. A Hanka sama teď vidí nacistickou hrůzu jinými očima než ve školních hodinách dějepisu. Autenticky. Nám to vypráví takhle: „Na rozdíl od svých sousedů měla Dora docela štěstí, protože

se s tátou mohli nastěhovat k tetě, která bydlela nedaleko Kladna. Ale náckové jim nedovolili, aby se odstěhovali dřív a polnosti zůstaly ladem. A tím jim vlastně zachránili život. Schválně si to přečtěte. Tohle je záznam z 10. června:

„To přece není možné, co dnes hlásili v rozhlasu – dospělí muži byli zastřeleni, ženy dopraveny do koncentračního tábora a děti dány do vhodné výchovy, budovy obce byly srovnány se zemí a jméno obce vymazáno. Lidice už nejsou! Už nemáme kam jít. To nás ale netrápí tolik jako

osud našich drahých. Tetička ani strýček se jistojistě ničím neprovinili! A moji malí bratrance? Vyrvali je z maminčiny náruče a dali kamsi na nové vychování... Kdybychom se přestěhovali už dříve, jak chtěl tatínek, byl by jejich osud i naším osudem.“

O vypálení Lidic si tak Hana čte od někoho, kdo to zažil úplně zblízka.

V jednom momentě ale deník nečekaně a náhle skončí – bez konce. Avšak Haně to nedá a pustí se do pátrání na vlastní pěst. Vždyť ve vsi žijí lidé, i staří, ti si přece musejí něco pamatovat; a co ta stará paní, sousedka přes plot? Ta co špatně slyší, ta s tím krásným úsměvem...

Budeme koukat, jak překvapivě se příběh rozmotá, neúnavná Hanka se vydá třeba do „do-

mová duchodců“, za obecním kronikářem nebo za jistým profesorem na matematicko-fyzikální fakultu. A nestačí zírat, kolik toho zjistí, i role medvídky s nezvykle zářícíma očima se vysvětlí, včetně té „věcičky“, kterou měl ukrytu v bříšku a jejíž smysl a cenu Haně objasní až erudovaný starožitník; a ti zmizelí se sice ne přímo najdou, ale aspoň se ukáže, kam se poděli; kdo z deníku

se ale na scéně nakonec i sám objeví, prozradit nechci. Tak jen dodám, že knížka je zřejmě primárně určena starším dětem, také těm asi čtrnáctiletým... A jestli někomu s ohledem na téma knihy přijde na mysl Deník Anne Frankové? Nebylo by proč se divit. **Plíšková, Jana**

Nada Reviláková: Deník Dory Grayové

Praha, Albatros 2020, 109 s.

Z ARCHIVU

Vznik ČCE a působení španělské chřipky v českých zemích

Na první pohled je zcela zřejmé, že počátky Českobratrské církve evangelické v roce 1918 jsou pevně spjaty se vznikem Československé republiky. Naše životy ale vždy byly a také budou ovlivňovány více či méně výraznými událostmi v komplexní celek. Z tohoto důvodu se do ustanovení ČCE promítají na pozadí mnohé další události. Předně zde byly všudypřítomné dozvuky první světové války, která si po více než čtyřech letech vybrala na bojištích obrovský počet obětí na životech. Současně se zhoršovala sociální i hospodářská situace, zesílená velkou neúrodou v roce 1918. Důsledkem byla podvýživa obyvatelstva, které se stalo náchylnější k infekčním chorobám. Příkladem může být např. nárůst tuberkulózy v českých zemích – počet zemřelých v roce 1914 přesáhl 24 000, oproti tomu v roce 1918 činil více než 34 000. Že tato choroba představovala velký problém, je zřejmé i z dobového evangelického tisku. Byly v něm zveřejňovány informace, jakým způsobem tuberkulóze předcházet či jak postupovat v případě již prokázané nákazy.

Epidemie španělské chřipky

V této těžké době, kdy lidé byli vyčerpaní veškerým válečným děním, se objeví na scéně

epidemie, které dle statistických odhadů podlehnou přibližně dvě procenta světové populace (dle L. Hlaváčkové a P. Svobodného šlo o více mrtvých, než kolik padlo na frontách, viz *Dějiny lékařství v českých zemích*, Praha 2004). Šlo

o tzv. španělskou chřipku, na kterou podle hrubých odhadů lékaře a historika H. Salfellnera mohlo v českých zemích mezi lety 1918–1920 zemřít 44 000 až 75 000 obyvatel (podrobně k tématu španělské chřipky na našem území viz kniha ►

Haralda Salfellnera *Španělská chřipka. Příběh pandemie z roku 1918*, Praha 2018).

Své označení, jako tzv. španělská, získala nemoc dle neutrální země, která informovala bez cenzury o počtech nemocných, čímž vznikl dojem, že právě zde je epicentrum nemoci. V ostatních zemích, které byly zapojeny do válečného konfliktu, čtenáře denní tisk informoval spíše o dění na bojištích a dopadech války. Dodnes ale není zcela jasné, kdy a kde došlo k přenosu ptačího kmene viru na člověka. Linie předchůdců španělské chřipky mohly být rozšířeny mezi lidmi již před rokem 1918, protože míra úmrtnosti na komplikované průběhy chřipkového onemocnění stoupala už od roku 1915. Nejpozději však na podzim roku 1917 se začaly v severní Číně objevovat známky silného chřipkového onemocnění, které se posléze s pohybem vojsk rozšířilo po celém světě. Po roce 1920 virulence původce choroby klesla a postupně se ztratila v běžných sezónních epidemiích.

Chřipka v českých zemích

Nejpozději počátkem června roku 1918 se chřipka rozšířila i ve střední Evropě, kde samozřejmě ochromila také válečné operace. Do českých zemí vstupuje okolo počátku prázdnin. Místní tisk o ní informuje sice jako o pandemii, ale bez vážnějších zdravotních komplikací. Cenzura zde sehrála svoji velkou roli. Přesto je již v Evropě jasné, že se nemoc velmi rychle šíří a s ní i komplikace v podobě těžkého zápalu plic. V srpnu se však zdá, že onemocnění mizí a vše bude zapomenuto. Ovšem s nástupem podzimu se situace mění, a to i v českých zemích. Již v září jsou Pražané v Lidových novinách informováni o první oběti. Zesnulým byl JUDr. Egon Prokop, který zemřel ve svých 25 letech na komplikace v podobě zápalu plic. V průběhu podzimních měsíců onemocnění začalo ovlivňovat chod některých továren, podniků i úřadů, které musely z důvodu vysoké nemocnosti svých zaměstnanců omezit provoz. Současně se projevoval nedostatek lékařů, kteří byli odvedeni na frontu a situaci ztěžoval i fakt, že nákaza postihovala ve velké míře mladší ročníky a těhotné ženy, u kterých se přidružovaly těžké komplikace.

V situaci posledních válečných týdnů nebylo možné zavádět výraznější protiepidemická opatření. Přesuny lidí v důsledku války, přeplněné byty či fronty na potraviny byly nevyhnutelné. Úřady mohly zavírat jediné školy, a s nesouhlasem provozovatelů pak také divadla, varieté či kina. Např. v Praze byla veškerá školská zařízení, včetně vysokých škol, zavřena na dobu několika týdnů. Samozřejmě toto rozhodnutí mělo jisté komplikace – v sociálně chudších rodinách, kde pracovali oba rodiče, navíc ve stísněných a nevytápěných bytech děti nemohly doma zůstat, v řadě škol tedy byly v provozu místnosti s pedagogickým dozorem. Starší studenti zavřených středních škol museli narukovat ke svému záložnímu útvaru. Docházelo tedy k událostem, které uváděly původní nařízení do absurdní situace.

Zprávy o chřipce v evangelickém prostředí

Počátky epidemie španělské chřipky jsou zachytitelné i v českém evangelickém tisku. Ovšem vzhledem k možnosti nákazy tuberkulózou i vzhledem k samotné chřipkové epidemii je jí věnováno velmi málo pozornosti. A co se týče poměru ke zprávám o možném spojení helvetské a luterské konfese a přípravě generálního sněmu a také o vzniku Československé republiky tvoří informace o nemocích naprostou menšinu.

Například čtrnáctideník *Naše reformace*, vycházející namísto cenzurou zakázaných *Kostnických jisker*, věnuje chřipce pozornost v oddílu *Různé zprávy*. Omezí se jen na informace o několika úmrtích veřejně známějších osob z evangelického prostředí a jejich rodinných příslušníků (jednou z prvních byla osmiletá dcera budoucího synodního kurátora Antonína Boháče) či na sdělení o odloženém vydání dalšího čísla pro vysokou nemocnost redakce. O málo větší prostor průběhu nemoci věnoval od listopadu 1918 měsíčník *Evanjelický církevník*, a to především v rubrice *Církevní zprávy a dopisy*. Vesměs jsou ale stejného charakteru – stručné počty nemocných v některých sborech, ojediněle jména zemřelých či nemocnost farářů. Např. z Vilémova byla v listo-

padu 1918 otištěna zpráva, že ve sboru onemocnělo do této doby 120 členů, přičemž farář dva týdny nemohl kázat. Zastupoval jej varhaník, který četl kázání z postily V jeho duchu. Poté, co se duchovní uzdravil, musel zase on zastupovat varhaníka ve hře na harmonium. O měsíc později došly zprávy z Trnávky, že se během posledních čtrnácti dnů v měsíci říjnu roku 1918 konalo ve sboru deset

kých zemích, a to nejenom na úrovni státní, ale i v církevním evangelickém prostředí, zastínil povědomí o celé chřipkové epidemii i do budoucna. Podle statistických odhadů se museli lidé na našem území v letech 1914–1918 smířit s úmrtím zhruba 300 000 osob z důvodu válečných událostí, přičemž v době vzniku ČSR žilo pouze v českých zemích necelých 10 mil. obyva-

Vánoce ve vojenské nemocnici v Praze-Pohořelci, kolem r. 1916

pohřbů, z čehož osm bylo kvůli chřipce (tři zesnuli nebyli ještě zletilí, ostatní v produktivním věku).

O epidemii se dozvídáme i z dochované dobové korespondence v archivním fondu Synodní rada ČCE, která je věnována přípravě generálního sněmu v prosinci roku 1918. Ovšem opět jde pouze o ojedinělé zprávy. Zdá se, že epidemie chřipky nehrála v tomto případě žádnou výraznou roli – o samotné chřipce se dozvídáme spíše z omluv za neúčast na sněmu. Dnes víme, že se jednání neúčastnila jedna čtvrtina těch, kteří měli hlasovací právo. Jaké procento z nich byli nemocní, je těžké odhadnout.

Závěrem je snad možné říci, že význam všech událostí, které se odehrály koncem války v čes-

tel a v populační bilanci je pro rok 1918 uváděno, že počet zemřelých převýšil o více než 114 000 počet narozených (blíže např. již zmiňovaný H. Salfellner či V. Srb, *Vývoj obyvatelstva Česka 1918–2002*, Demografie 2003). Chřipka se tak dostala spíše na úroveň osobně prožívaných lidských tragédií. Za celkovou vysokou úmrtností nejenom na frontách stojí i vyčerpání obyvatelstva, jeho podvýživa, psychické vypětí, ale i snížení kvality lékařské péče, které s sebou válečné roky přinesly.

Adéla Šmilauerová,

Ústřední církevní archiv Českobratrské církve evangelické, foto: Dublin Heritage Park and Museum, Zdravotnické muzeum NLK,

Hlavu vzhůru!

Připravenější snad ani být nemůžeme

Od výzvy 5 % a hlavu vzhůru uplynulo devět měsíců. Impulzem bylo třicáté výročí života naší země ve svobodě a s tím spojená touha, abychom byli svobodní i vůči sobě a řádům své církve.

Jak se nám daří výzvu naplnit, poznáme nejlépe podle vyúčtování roku 2020. Ale už nyní víme, že mnoho z nás situaci pochopilo a měsíčně posílá na účet sboru částku, pro kterou se každý odpovědně a svobodně rozhodl. Skvělé.

Několik poznámek k dosavadnímu průběhu:

Čas. Dny ubíhají. Doba úplné závislosti pouze a jen na našich financích se blíží. Psal o tom v minulém čísle i bratr Petr Štulc. Není na čekat. Jednáme o tom na všech úrovních církve už od roku 1993. Připravenější už snad ani být nemůžeme.

Nyní je třeba laskavě a jednoznačně vyhlásit – přátelé, jdeme na to. To, nač se roky připravujeme, teď hned prostě uděláme.

Je dobré připomenout, že parametry toho, co nás čeká, známe:

- rok postupného snižování dotací od státu až do jejich vyschnutí v roce 2030
- sbory postupně budou hradit 70–80 % farářského úvazku; dosud je to jeho jedna třetina
- platy kazatelů chceme na úrovni 1,2 mediánu mzdy v České republice

Vás, kdo už pravidelně přispíváte, mnozí nejen pěti, ale i deseti procenty, prosíme, mluvte o tom, neostýchejte se, povězte dalším, že to jde, že jste se nestali chudšími, ba právě naopak.

Někteří se zaměřili na kritiku toho, jak je výzva provedena. Proč ne, dokonalá jistě není. Leč kritikou provedení se často odvede pozornost od podstaty. A odsune se stranou to, o čem jde. Totiž o to, abychom přispívali 5 % příjmu. Bez ohledu na výzvu, ta je jen prostředkem.

Ano, jsou lidé, kteří si skutečně nemohou dovolit přispívat pěti procenty. Prosíme, neužívejme jejich nouzi jako argument pro to, že když nemohou přispívat oni, nebudu ani já. Opustme roli, že jsme to my, kdo víme, jak druhému člověku je. Dovolme, aby to on věděl sám. Každý rozhoduje

sám za sebe, má svou důstojnost, svou odpovědnost za to, co si může dovolit, a co ne. Každý člen sboru je schopen se rozhodnout tak, aby byl spokojen a svoboděn. Přece zdůrazňujeme, že nikdo nic nekontroluje, neurčuje, že to je krok osobní svobody. Žádné nucení.

Nejtěžší – zdá se – je učinit první krok. A začít. Unést počáteční riziko, že budu ve sboru sám, kdo se k tomu odhodlá. Jste-li nejistí, zda se někdo vůbec ve sboru přidá, dejte příkaz třeba na dva roky. A pokud se snad potom ukáže, že jste se do toho vrhli skutečně sami a jen dotujete ostatní, udělejte revizi a rozhodněte, jak dál.

Svízel je také v tom, že výzva spadá podle zvyklostí do agendy faráře. Pro něho je ovšem velmi nepříjemné mluvit o penězích na svůj plat. Proto prosíme všechny laiky, buďte aktivní, výzvu podporujte!

Zdravím vás a přeji vše dobré.

Daniel Ženatý, synodní senior

Okouzleně a pravdivě

Pomíjíme-li veškerou odbornou literaturu, která už byla Pavlu Hoškovi vydána, je tu ještě druhá linie, po níž se literárně ubírá, jak ji však charakterizovat? Je méně odborná? Méně křesťanská? Myslím, že ani jedno. Snad není nepatřičné charakterizovat ji prostě tím, komu se věnuje. Že v ní tedy po Jaroslavu Foglarovi a Ernestu Thompsonu Setonovi je teď na řadě John Ronald Reuel Tolkien. K tomu, aby nás zaujala, to myslím stačí. A čím nás Pavel Hošek upoutá tentokrát? Tak třeba tím, co všechno se mu podařilo zjistit, vypátrat jakoby navíc, co všechno si musel i vedle samotných Tolkienových knih přečíst...

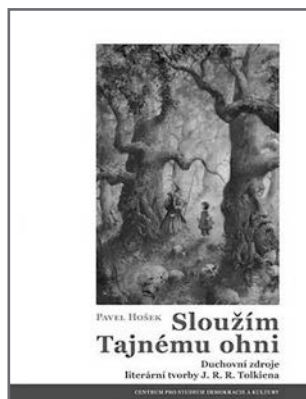
O J. R. R. Tolkienovi se toho dozvíme opravdu hodně a budeme mu moci nahlédnout hluboko do jeho nitra. Avšak dost nám toho, paradoxně, o sobě poví i sám Pavel Hošek.

Je známo, že „předmluvy“ se v knihách, někdy, přeskakují – raději přece hned k věci. Zrovna tady by to ovšem byla chyba, autor se nám tu totiž, možná bezděky, dost otevřeně představí, a už to je atraktivní. V té třístránkové předmluvě vyjde najevo, jakou cestou se do jeho života ten „zvláštní moudrý pán s dýmku“ tak nesmazatelně vnořil a jakou roli přitom hrál další z jeho nesporných oblíbenců, C. S. Lewis.

Trochu opovázlivě řečeno, je svým způsobem jedno, o kom Pavel Hošek zrovna píše; ač tady se jedná o tak velkou postavu, i o ní by se dalo psát nezáživně, záleží hrozně moc na tom, jak se věc podá. A já mám tím pádem dojem, že Pavel Hošek by dokázal psát stejně jímavě třeba o bábě v náčtácích nebo i o balvanu na kraji pole. Za jedné podmínky – musel by tu bábu či ten kámen mít rád! A to právě v tomto případě platí naplno a je to záruka „úspěchu“, záruka pravosti. Nu, a když má k tomu autor dar psát nanejvýš srozumitelně a nanejvýš čtivě? Bodejť by neupoutal.

Milí čtenáři, jedno je jisté – pokud nežijeme ploše, pokud nám není stav světa ukraden, kni-

ha se nás musí dotknout. Jde v ní totiž potažmo právě o ten stav světa. Když není ukraden nám, o to víc nemůže být ukraden J. R. R. Tolkienovi. Ne, nežilo se mu lehce. Úmrtí tatínka byla pro asi pětiletého chlapce první rána, maminka zemřela, když mu bylo 12. To bylo zlé, a maminčin vliv v něm vězel už nadosmrti. Byla to ona, kdo v Tolkienovi zapustil až skoro milostný vztah k jazykům a nezapomeňme na její a pak i jeho příklon ke katolické církvi, a to v prostředí, kde všichni příbuzní byli usazeni mezi anglikány, metodisty nebo unitáři a „papeženci“ jim opravdu nebyli

po chuti. Příběh Tolkienovy celoživotní lásky měl taky tragický nádech, ač s dobrým koncem. A vypukne první světová válka a John Ronald Reuel vstoupí do armády a vypluje na nejhorší bojiště, do Francie, kde se účastní bitvy na řece Sommě, zahynulo tam prý přes milion vojáků. Jenomže tohle všechno, co se dozvíme z Tolkienova mládí, ač otřesné, je v knížce spíš „na okraj“, zvětšit té knížky je jinde, její jádro je usazeno v Tolkienově celoživotní tvorbě a v jeho postoji právě k této tvorbě, který vůbec nebyl neproblematický. Přitom obrovský úspěch svého *Pána prstenů* spisovatel sám zažil, a jeho relativně poklidný život stárnoucího autora se tak dost vykořelel. Byl doslova zaplaven dopisy, které bral nesmírně vážně a na všechny poctivě odpovídal. ▶

Co je tedy na tomto spisovateli to ohromující? To nám právě Pavel Hošek mistrně objasní. Se svým smyslem pro logická schémata knihu rozčlení – začne už zmíněným popisem zauzení v Tolkienově životě, pokračuje zdroji Tolkienovy tvorby, tím, co ho ovlivňovalo, tady ráda zdůrazním půvab názvu dvou kapitol – Teologie Středozemě a Tolkienova teologie umění – ne, křesťanství se opravdu nikam nevytratí. A je z čeho vybírat, do čeho se začíst. Tím víc, když úplně poslední část má název Místo epilogu aneb poslední paradox. Jaký paradox má Pavel Hošek na mysli? Člověka to vábí a vtahuje.

A kdybychom měli být konkrétnější? „To po čem Tolkien volal, je ve skutečnosti návrat k okouzlení, protože okouzlený pohled na krásu světaездеjšího je podle jeho přesvědčení prostě pohled pravdivý. Odpovídá tomu, jak věci vpravdě jsou.“ To je úkol pro nás, které „vědecko-

-technický bystrozrak paradoxně oslepil“. Pro nás, „lidi moderní, odcizené přírodě, odcizené Bohu, odcizené ba i sobě samým...“

A kde najít útěchu? Když jsme s Tolkienem, jsme ponořeni v pohádkách. Tak je to dobře. Co z nich vyvěrá? To, že „dobro a zlo nejsou rovnocenní soupeři. Že zlo bude přemoženo sebe-darující láskou. Že hořkost utrpení je součástí cesty k dobrému konci. Tragičnost lidského údělu tím není zrušena. Ale přesto lze spočinout v důvěře, že zlo nakonec nebude mít poslední slovo. Proto je v pohádkách láska silnější než smrt. Je to, ozvěna evangelia“, říká Tolkien“.

Čte se to celé krásně. Díky oběma. Pavlu Hoškovi i J. R. R. Tolkienovi.

Jana Plíšková

Pavel Hošek: Sloužím Tajnému ohni. Praha, Centrum pro studium demokracie a kultury 2020, 192 stran.

RECENZE

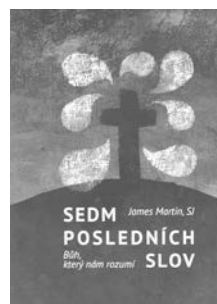
Bůh, který trpěl

Sedm Ježíšových posledních slov

Na prahu letošní koronavirové krize vyšla v brněnském nakladatelství Cesta útlá knížka s názvem *Sedm posledních slov. Bůh, který nám rozumí*. Jejím autorem je „americký Tomáš Halík“, známý katolický kněz a jezuita James Martin, jehož plodná bibliografie se ve Spojených státech amerických těší velké oblibě.

V knize se věnuje výrookům, které Ježíš Kristus pronesl na kříži anebo těsně před ukřižováním – v Bibli je jich zachyceno celkem sedm. Patří mezi ně slavná zvolání jako „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mk 15,34), „Žízním.“ (J 19,28) nebo „Dokonáno jest.“ (J 19,30). James Martin všech sedm Ježíšových citátů postupně rozebírá a věnuje se nejen jejich výkladu, ale také významu těchto vět pro každého křesťana.

Martin v této knize připomíná věc, kterou křesťané – snad z posvátné úcty – často upozadují:

Ježíš měl fyzické, lidské tělo. Byl plně člověk (a plně Bůh). Jeho lidství s sebou přinášelo všechny klady i zápory, které přináší nám. Ačkoliv byl bez hříchu, jistě měl neduhy těla, emoce, touhy a potřeby. Na-

rodil se jako bezbranné dítě, zemřel umučen – jak příznačné – lidskou rukou.

Autor se snaží ukázat, že Ježíš – nejen v této strastiplné poslední etapě svého pozemského života – je Bůh, který nám rozumí, rozumí tomu, co my lidé prožíváme. Chápe naše pochybnosti o posmrtném životě. Váží si rodičovské lásky. Rozumí pocitům zklamání a opuštěnosti. Také ví, jaké je prožívat tělesné strádání jako žízeň, bolest, vyčerpání – protože to vše také sám prožil. Ježíš byl – a chtěl být – jeden z nás, i když je zároveň úplně jiný.

James Martin tuto skutečnost popisuje a dokládá ji právě novozákonním příběhem. Text knihy, který původně autor pronesl jako kázání na velkopáteční mši v newyorské katedrále, není jen interpretace či exegeze. Má být také povzbuzení, zprostředkování živého odkazu Ježíšova působení, ujištění, že Kristus je Bůh, který zakusil lidský osud, aby se člověku více přiblížil. Kristus je Bůh, který nám rozumí.

Adéla Rozbořilová

James Martin: Sedm posledních slov: Bůh, který nám rozumí. Brno, Cesta 2020, 71 s.

Pavoučí síť

POSLEDNÍ SLOVO

„**P**avouci soukaj svý nítě, z nich pletou pavoučí síť, do těch sítí zachytí tě, pak ti budou pítí krev,“ zpívá Svátá Krásek v písničce Pavouci. Mám tu písničku ráda. Asi hlavně proto, že pravda, ze které spíš mrazí, je tu podána s nadhledem v nápěvu tradičního anglického spirituálu Give me that old time religion a v rytmu, který osvobozuje z úzkosti pavoučích sítí a z moci číhajících padouchů.

Samozřejmě jde o alegorii. Číhající pavouk a jeho „potloukání“ a „vometání kolem“ v téhle písni výstižně ztělesňují atmosféru nedůvěry. Tiché a nenápadné kroky jsou, jak moucha tuší, navazováním vláken, splétáním sítě, známkou, že donašeč nebo predátor už větří oběť. Už má záslusk, aby mi pil krev. „Motá se kolem chvilčku, seš v pavoučím domečku. Dostat se z toho domečku, jen šest nití ze zadečku, to už mouše trvá déle, musí mít kliku z prdele,“ zpívá přesně bratr farář.

Pavoučí síť je úžasná. Dokonalá konstrukce, za kterou by se nemusel stydět ani nejlepší architekt. Podobně pružné, a přitom pevné vlákno se prý lidem nedaří ani napodobit. Pavouk se ale vylihne a ví, jak na to, ví, kam upnout které vlákno i bez vysokoškolského diplomu. Před lety jsem za časného rána přecházela lávku přes Labe, ranní

slunce prosvítalo mírnou mlhou a po celé délce se z obou stran lávky třpytily nahusto napletené pavučiny jakoby posázené skleněnými korálky. I když každý rok oddávám několik párů, žádná výzdoba tu vzpomínku zatím netrumfla. Bylo to hraba-

lovsky krásné. Ale chytit se do lepivé pavučiny je jeden z nejodpornějších pocitů, co znám. Sevře mě úzkost, že mi jde něco po krku, leze mi mráz po zádech, že už se toho nezbavím.

V síti se jmenuje také filmový dokument, který letos vzbudil velkou pozornost české společnos- ►

ti a který otevřel téma sexuálního zneužívání dětí prostřednictvím internetu. Ukázalo se, kolik lidí osloví někoho slabšího jenom proto, aby si získali jeho důvěru a pak ho zneužili pro vlastní uspokojení. Takové zneužití dítěte je neomluvitelné. Nejvíce to totiž křičí a bije do očí, když je zneužit právě někdo, kdo se prokazatelně nemůže bránit. Ale zdaleka se to netýká jen dětí.

Touha po blízkosti a intimitě nás vede k sobě blíž. Bohu díky. Budujeme vztahy, tvoříme síť, sami se do nich zaplétáme. Máme radost, když nás někdo osloví, když máme komu zavolat nebo napsat, když vznikají dobrá a pevná vlákna, zpětné vazby,

setkání. Dává to smysl. Důvěra přitom funguje jako důležité pojivo. Ale jen taková, která se setká s milosrdenstvím a věrností. To dvojí do sebe musí zapadnout jako zámek a klíč. Když je důvěra zneužita a znevážena, dokáže to člověka vysát. Myslím, že když nám Písmo donekonečna opakuje, že Bůh je milosrdný a věrný, je to ujištění, že naše důvěra u něho nebude zklamána. Je to pozvání zaplést se do bezpečné sítě. Myslím, že je to taky výzva takové dobré sítě a dobré vztahy, které něco unesou, tvořit. Budou pak odrážet světlo světa i v mlze, budou pak snad i pro slávu Boží, namísto aby se stávaly pastí.

Jana Hofmanová

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

šéfredaktorka: Adéla Rozbořilová
redaktorka: Jana Plíšková
členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,
Jan Kirschner, Ondřej Kolář,
Tomáš Pavelka, Jaroslav Pechar,
Lenka Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

Foto: Tomáš Znamenáček

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

listopadového čísla 11/2020
je 18. 10. 2020.

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové podobě: Diakonie ČCE,
Klimentská 18, 110 05
Praha 1, tel.: 222 316 306,
732 324 956
e-mail: szp@diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.
Janáčkovo nábřeží 1075/27
150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x
ročně, jednotlivá čísla 30 Kč
roční předplatné 350 Kč
do zahraničí 900 Kč
sponzorské 600 Kč
Informace o předplatném podá,
objednávky rozšiřuje
(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,
111 21 Praha 1,
tel.: 224 999 236,
e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,
Facebook: Český bratr,
instagram.com/ceskybratr
www.e-cirkev.cz
/ Co děláme / Média /
Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace
- audioverze
- řazení podle rubrik
- odkazy na jednotlivé příspěvky

V roce 2020 se Český bratr věnuje ctínostem.
V listopadovém čísle přichází na řadu tichost.

ISSN 1211-6793

**Krabice od bot pomáhá dětem v nouzi.
Darujte ji online.**

www.krabiceonline.cz

UDĚLEJTE RADOST SVÝM BLÍZKÝM!

DARUJTE ROČNÍ PŘEDPLATNÉ ČESKÉHO BRATRA

350 Kč včetně dárkového
certifikátu pro obdarovaného

objednávejte na www.ceskybratr.cz,
ceskybratr@e-cirkev.cz nebo telefonicky:
224 999 236

**ČESKÝ
BRATR**
ceskybratr.cz

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

[/ceskybratr](https://www.facebook.com/ceskybratr)

2021

Nástěnný kalendář pro rok 2021 v prodeji od října.

1 kus 79 Kč / 5 kusů a více po 69 Kč / od 10 kusů po 59 Kč

Objednávejte na tel.: 224 999 272 nebo na vozenilkova@e-cirkev.